

## Bilaga 3 Uppföljning av tillsynsplanen 2017 för miljöbalken

| Lagområde/bransch                                            | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|--------------------------------------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| <b>Miljöbalken Totalt VP</b>                                 | <b>75297</b>                | <b>41333</b>                     | <b>27487</b>                        | <b>6477</b>           |
| <b>Miljöbalken Totalt VB</b>                                 | <b>77737</b>                | <b>42046</b>                     | <b>26948</b>                        | <b>8743</b>           |
| <b>Differens VB - VP</b>                                     | <b>2440</b>                 | <b>713</b>                       | <b>-539</b>                         | <b>2266</b>           |
| 7 kap Miljöbalken Skyddade områden VP                        | 1678                        | 1240                             | 338                                 | 100                   |
| 7 kap Miljöbalken Skyddade områden VB                        | 1952                        | 1427                             | 334                                 | 191                   |
| Differens VB - VP                                            | 274                         | 187                              | -4                                  | 91                    |
| (miljöskyddstillsyn) VP                                      | 17906                       | 12222                            | 3512                                | 2172                  |
| (miljöskyddstillsyn) VB                                      | 18253                       | 12060                            | 4251                                | 1942                  |
| Differens VB - VP                                            | 347                         | -162                             | 739                                 | -230                  |
| (hälsoskyddstillsyn) VP                                      | 39394                       | 19160                            | 17356                               | 2878                  |
| (hälsoskyddstillsyn) VB                                      | 40086                       | 19442                            | 17164                               | 3480                  |
| Differens VB - VP                                            | 692                         | 282                              | -192                                | 602                   |
| VP                                                           | 2893                        | 1903                             | 960                                 | 30                    |
| VB                                                           | 4559                        | 2319                             | 1862                                | 378                   |
| Differens VB - VP                                            | 1666                        | 416                              | 902                                 | 348                   |
| Tillsyn enligt 14 kap Miljöbalken Kemiska produkter Summa VP | 8422                        | 5084                             | 2703                                | 635                   |
| Tillsyn enligt 14 kap Miljöbalken Kemiska produkter Summa VB | 7973                        | 4928                             | 1428                                | 1617                  |
| Differens VB - VP                                            | -449                        | -156                             | -1275                               | 982                   |
| Summa VP                                                     | 4266                        | 1471                             | 2393                                | 402                   |
| Summa VB                                                     | 4328                        | 1523                             | 1722                                | 1083                  |
| Differens VB - VP                                            | 62                          | 52                               | -671                                | 681                   |
| Solarier VP                                                  | 390                         | 200                              | 100                                 | 90                    |
| Solarier VB                                                  | 219                         | 129                              | 60                                  | 30                    |
| Differens VB - VP                                            | -171                        | -71                              | -40                                 | -60                   |
| Legionella VP                                                | 98                          | 23                               | 55                                  | 20                    |
| Legionella VB                                                | 233                         | 156                              | 55                                  | 22                    |
| Differens VB - VP                                            | 135                         | 133                              | 0                                   | 2                     |
| karantäns & saneringsbevis VP                                | 230                         | 30                               | 50                                  | 150                   |
| karantäns & saneringsbevis VB                                | 114                         | 62                               | 52                                  | 0                     |
| Differens VB - VP                                            | -116                        | 32                               | 2                                   | -150                  |
| Tobakslagen VP                                               | 20                          | 0                                | 20                                  | 0                     |
| Tobakslagen VB                                               | 20                          | 0                                | 20                                  | 0                     |
| Differens VB - VP                                            | 0                           | 0                                | 0                                   | 0                     |

## Miljöbalken kap 7 Skyddade områden

**Inriktning:** Minst fem tillsynsbesök i de större reservaten samt minst två tillsynsbesök i övriga reservat. Ett besök vardera till stadens två naturminnen. Vid besöken granskas efterlevnad av syften, föreskrifter, dispenser och andra beslut som fattats med stöd av miljöbalken 7 kap.

Med rådgivning, information och stödjande verksamhet bidrar miljö- och hälsoskyddsnämnden till att Stockholms natur- och kulturresevat sköts och utvecklas så att biologiska och rekreativa värden upprätthålls och stärks.

**Målsättning:** För år 2017 ska följande uppnås i tillsynen:

1. rådgivning angående skötsel och genomförande av projekt genom möten med reservatsförvaltare och verksamhetsutövare med syfte att uppnå gynnsam bevarandestatus och minimera negativ påverkan i reservaten.
2. deltagande i arbetet med att tillgängliggöra reservaten och utveckla och stärka rekreativa och ekologiska värden, i samråd med berörda stadsdelsnämnder, idrottsnämnden, utbildningsnämnden och exploateringsnämnden.
3. deltagande i arbetet med att utreda anläggandet av tre leder för stigcykling i Nackareservatet, Flatens naturreservat samt Kyrkhamns naturreservat
4. uppföljning av biologisk mångfald med särskilt fokus på ekmiljöer
5. medverkan i arbetet med att inrätta naturreservat i Årstaskogen och Årsta holmar i samråd med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden.
6. medverkan i utredningsarbetet för nya reservat i Kyrkhamn, Östra Älvsjöskogen och Rågsveds friområde.

**Indikator:**

Andel reservat som uppfyller gynnsam bevarandestatus (följs upp var femte år, nästa gång 2020)

**Uppföljning:**

1. Dialog med förvaltarna kring skötsel har skett i fält i samtliga reservat under året. En stor del av föreslagna naturvårdsåtgärder har genomförts under året.
2. Förvaltningen bidrar till att en god skötsel som gynnar biologiska och rekreativa värden upprätthålls. Förvaltningen har också genom en ny facebookside ökat informationen om reservaten. En film om naturreservat i Sthlm har producerats och visas på Sthlm bygger - en stad att leva i, och ligger utlagd på stadens hemsida.
3. Förvaltningen har deltagit i utredningen av cykelleder i Nackareservatet och Flatens naturreservat, men ännu inte i Kyrkhamns naturområde
4. Fält arbetet vad gäller uppföljningen av ekmiljöer har slutförts.
5. Aktivt deltagande säkerställandearbetet har skett.
6. Aktivt deltagande i arbetsgrupperna för naturreservaten i Rågsveds och Östra Älvsjöskogen. Arbetet med Kyrkhamn har ännu inte inletts!

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 11                            | 11                               | 1678                        | 1240                             | 338                                 | 100                   |
| VB   | 11                            | 11                               | 1952                        | 1427                             | 334                                 | 191                   |
| Diff | 0                             | 0                                | 274                         | 187                              | -4                                  | 91                    |

## Miljöbalken kap 9 Vägtrafik

**Inriktning:** Tillsynen bedrivs i huvudsak genom granskning av egenkontroll avseende miljöpåverkan från Trafikverkets och Trafikkontorets väganläggningar samt från Trafikförvaltningens busstrafik.

**Målsättning:** Under 2017 ska följande uppnås inom tillsynen:

1. att trafikkontoret och Trafikverket fortsatt genomför bullerskyddsåtgärder vid förskolor och skolor enligt tidigare uppmaning från miljö- och hälsoskyddsnämnden.
2. att trafikkontoret tar fram en åtgärdsplan för ytterligare bullerskyddsåtgärder för de gator där bullernivån utomhus överstiger 71 dBA vid fasad med målsättningen om högst 30 dBA inomhus.
3. att trafikkontoret genomför fortsatta dammbindningsåtgärder på samtliga gator där risk för överskridande av MKN för PM10 föreligger.
4. att Trafikverket genomför åtgärder enligt åtgärdsprogrammet för luftkvalitet
5. att trafikkontoret tar fram en plan för att förbättra stadens bullerskärmar ur bullersynpunkt, t.ex. genom att sätta absorbenter på skärmar.
6. att trafikförvaltningen stänger av externa högtalarutrop från buss vid hållplatser som trafikeras av enbart en linje
7. att trafikkontoret tar fram en plan för när det är lämpligt att använda mindre stenstorlek i vägbeläggningar för att minska bullerexponeringen (enligt stadens åtgärdsprogram för buller). Detta ska även skrivas in i teknisk handbok.
8. trafikkontoret ska genomföra bullerskyddsåtgärder för minst ett rekreatiomsområde (i enlighet med stadens åtgärdsprogram för buller).

**Nyckelindikatorer:** Nyckelindikatorer: 1) Antal dygn då MKN för PM10 överskridits. Årsmål max 35 dygn. **Utfall 2017:** 31 överskridanden hittills i år på Lilla Essingen

2) Antal dygn då MKN för NO2 överskridits. Årsmål max 7 dygn. **Utfall 2017:** 23 överskridanden hittills i år på Hornsgatan

3) Andel bostäder som uppfyller de riktvärden som fastställts av riksdagen (prop. 1996/97:53) inomhus. Årsmål 100 %. T2:92 %. **Utfall 2017:** 92%

### Uppföljning:

1. Trafikkontoret har uppfört bullerskärmar vid 4 förskolor under 2017, projektering pågår för åtgärder på ytterligare två skolor.
2. Trafikkontoret har erhållit klimatinvesteringsmedel från kommunstyrelsen (för åtgärd senast 2018) för lågbullrande beläggning på två av de gator där bullernivån utomhus överstiger 71 dBA.
3. Trafikkontoret fortsätter med dammbindningen på de 34 gator som pekas ut i åtgärdsprogrammet, men vill utreda om alla gator fortfarande har så höga halter att dammbindning behövs.
4. Trafikverket fortsätter med dammbindning på trafikleder i Stockholm.
5. Trafikkontoret har ännu ingen plan för att förbättra stadens bullerskärmar ur bullersynpunkt, t.ex. genom att sätta absorbenter på skärmar.
6. Landstingets trafikförvaltning har efter tillsynsinsatser stängt av externa högtalarutrop som genererat buller till närboende från buss vid hållplatser som trafikeras av enbart en linje.
7. Trafikkontoret har inte tagit fram någon plan för lågbullrande beläggningar, men mindre stenstorlek används nu i större utsträckning än tidigare.
8. Inom ramen för ett Vinnova-projekt sattes under hösten 2017 låga skärmar upp på Liljeholmsbron för att minska bullerexponeringen i Tantolunden.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 3                             | 3                                | 3289                        | 2581                             | 610                                 | 98                    |
| VB   | 3                             | 3                                | 2705                        | 2379                             | 192                                 | 134                   |
| Diff | 0                             | 0                                | -584                        | -202                             | -418                                | 36                    |

## Miljöbalken kap 9 Motorbanor

**Inriktning:** Granskning sker av motorbanors egenkontroll med avseende på miljöpåverkan samt efterlevnad av miljöbalken och myndigheters beslut. (fyra inomhusbanor och en utomhusbana) Stor andel ej debiterbar tid går även åt till samordning inom stadens förvaltningar för Barkarby motorbana, frågor från allmänhet etc.

**Målsättning:** Under år 2017 ska tillsynen verka för att verksamhetsutövaren för Barkarby motorsportbana tar fram en avvecklingsplan. Motorsportbanan ska enligt beslut vara avvecklad år 2017.

**Nyckelindikatorer:** 1) Antal befogade klagomål på motorsportverksamheter. Årsmål 0 st.

**Utfall 2017:**

### Uppföljning:

Förvaltningen har under 2017 genomfört ett omfattande arbete med Järva motorklubbns avvecklingsprocess.

Flera avstämningar har skett med berörda aktörer inom staden och Försvarmakten om verksamhetens avveckling till dec 2017. Avstämningar har handlat om utredning om OXA (oexploderade ammunition) och tidplan för markprovtagningar. Arbeten fortlöper och pågår i skrivandets stund, bland annat tredagars-markprovtagning under vecka 26.

Provtagningar har genomförts under sommaren och provtagningsresultatet avses presenteras tidig höst.

Enligt provtagningsresultatet från Liljemark Consulting så har det bedömts att inga risker finns för människa eller natur med avseende på markföroreningar varken vid nuvarande eller vid planerad markanvändning som entré till Hansta naturreservat förutom några utpekade punkter i motorbanan där halter av bly överstiger riktvärden för parkmark och där bör jorden schaktas bort. Förvaltningen har godkänd Liljemarks bedömning och gått vidare med ytterligare med avvecklingsprocessen.

Den 24 nov skickade MHN ett vitesföreläggande till JMk om att vidta åtgärder inför avvecklingen/avflyttningen från Hansta. Klubben har delgivits beslutet. Förvaltningen har också tagit kontakt med två av klubbens styrelseledamöter och noterat att båda är delgivna. Förvaltningen kommer framgent fortsätta med handläggningen/kommunikeringen med klubbens advokatbyrå.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 4                             | 1                                | 65                          | 10                               | 25                                  | 30                    |
| VB   | 4                             | 1                                | 48                          | 44                               | 3                                   | 1                     |
| Diff | 0                             | 0                                | -17                         | 34                               | -22                                 | -29                   |

## Miljöbalken kap 9 Spårtrafik

### Inriktning:

Tillsyn av miljöpåverkan från trafikförvaltningens och Trafikverkets spåranläggningar och granskning av egenkontroll. Tillsynsbehovet bedöms minska över tid och översyn av antal direkt debiterbara timmar ska ske under år 2017 inför tillsynsåret 2018

### Målsättning:

För år 2017 ska tillsynen leda till

1. att trafikförvaltningen genomför bullerskyddsåtgärder för skolor och förskolor enligt gjorda bullerskyddsutredningar
2. att trafikförvaltningen genomför bullerskyddsutredningar för spårdepåer.

### Nyckelindikatorer:

Nyckelindikatorer: Andel bostäder som uppfyller de riktvärden som fastställts av riksdagen (prop. 1996/97:53) inomhus. Årsmål 100 %. **Utfall 2017: 100 %**

### Uppföljning:

1. Bullerskyddsskärmar för förskolorna Borgen och Färjan har byggts. En bullerskyddsskärm har tidigare byggts vid Kullskolan tillsammans med Trafikverket. Där pågår för närvarande en tvist mellan Trafikverket och entreprenören som handlar om grundläggningen av skärmen.
2. Utredningar har genomförts för Brommahallen och Älvsjödepån. De förslag till åtgärder som togs upp i utredningarna har trafikförvaltningen genomfört.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 2                             | 2                                | 374                         | 300                              | 50                                  | 24                    |
| VB   | 2                             | 2                                | 324                         | 212                              | 32                                  | 80                    |
| Diff | 0                             | 0                                | -50                         | -88                              | -18                                 | 56                    |

## Miljöbalken kap 9 Flyg

**Inriktning:** Tillsyn av miljöpåverkan från Bromma flygplats och granskning av Swedavias egenkontroll. Nyckelindikator: Antal överskridande av bullervillkoret avseende FBN 55 dBA.

**Målsättning:** Under 2017 ska följande uppnås inom tillsynen:

1. att Swedavia påbörjar bygget av bullerskärm mot Bromma kyrka.
2. att Swedavia tar fram en åtgärdsplan för hantering av markbuller.
3. att Swedavia tar fram en strategi för hur föroreningarna vid brandövningsplatserna ska hanteras.
4. att Swedavia förbättrar uppsamlingen av glykol och möjliggör återvinning av uppsamlad glykol.

**Nyckelindikatorer:** Nyckelindikator: Antal överskridande av bullervillkoret avseende FBN 55 dBA.  
Årsmål 0 st. **Utfall 2017: 0**

### Uppföljning:

1. Projektering pågår, byggstart beräknas till april 2018.
2. Egentlig åtgärdsplan saknas men åtgärder görs. Planerade motorkörningar har förbjudits under tertial två. Avskärmning mot Mariehäll planeras men har fått problem med förseningar vg bygglov och med samordning med SL vad gäller utbyggnad av tvärbanan.
3. Ytterligare provtagningar behövs innan strategin kan sägas vara klar. Provtagningar ska göras under tertial tre.
4. Arbetet görs i samband med omfattande ombyggnationer av uppställningsplatser med mera.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 1                             | 1                                | 362                         | 209                              | 113                                 | 40                    |
| VB   | 1                             | 1                                | 501                         | 259                              | 152                                 | 90                    |
| Diff | 0                             | 0                                | 139                         | 50                               | 39                                  | 50                    |

## Miljöbalken kap 9 Hamn & Sjöfart

### Inriktning:

Granskning sker av verksamhetsutövarens egenkontroll bland annat genom granskning av miljörapporter. Hamnverksamhet/skärgårdstrafik. Domstolsremisser.

### Målsättning 2017:

- säkerställa att Hamnen upprätthåller en god egenkontroll ur miljö- och hälsosynpunkt
- tillse att Hamnen vid behov tar fram en åtgärdsplan för att reducera halter av silver i avloppsvattnet
- aktivt delta i fortsatta överläggningar vad gäller provningen av Hamnens villkor/hamnverksamhet.
- besvara frågor från allmänheten inom en vecka

### Nyckelindikatorer:

1. Antal befogade klagomål. Årsmål 0 st. **Utfall 2017: 0**

### Uppföljning:

Följande har förvaltningen åstadkommit för branschen under 2017:

Granskat miljörapporter till olika hamndelar.

Svarat på domstolsremisser om slutligt villkor om omgivningsbuller för två hamndelar (Del av Nybrokajen och Södra Hammarbyhamnen).

Hanterat diverse olika hamnrelaterade klagomålsärenden, bland annat om röklukt och buller från fartyg till närboende.

Svarat eller deltagit i diskussioner och förfrågningar från allmänheten och andra kommuner om hamnrelaterade tillsynsfrågor.

Drivit dagvattenfrågan framåt med hamnen. Förvaltningen har uppmanat hamnen att komma in med en skriftlig redovisning om dagvattenhanteringen i Värtahamnen –

Frihamnen. Efter en intensifierad dialog med hamnen om att redovisa ett skötsel- och provtagningsprogram enligt gällande villkor för dagvatten har Hamnen inlämnat ett skötsel- och kontrollprogram.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsynsobjekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 6                            | 5                                | 492                         | 292                              | 100                                 | 100                   |
| VB   | 6                            | 5                                | 433                         | 350                              | 53                                  | 30                    |
| Diff | 0                            | 0                                | -59                         | 58                               | -47                                 | -70                   |

## Miljöbalken kap 9 Exploateringsprojekt

### Inriktning:

Byggherrars och entreprenörers egenkontroll vid 10 st stora och 10 mindre (ca 5 st egenintierade och ca 5 som följs upp via klagomål) exploateringsprojekt.

De större projekten är:

Citybanan, Förbifart Stockholm, Mälarbanan, Ombyggnation av Getingmidjan, Slussen, CityLink, Avloppstunnel Bromma – Henriksdal, Nya tunnelbanan 3 grenar + en depå. Värtabanan, Trafikverket och Värtabanan Exploateringskontoret.

Stor andel rådgivning, information och för år 2017 domstolsremisser och -förhandlingar (ny SVAB-tunnel, 3 T-banegrenar). Även obefogade klagomål måste hanteras trots god egenkontroll. Indirekt tid för att identifiera mindre exploateringsprojekt. Den höga andelen ej debiterbar tid består främst av de omfattande tillståndsremisser som nämnden har att yttra sig över samt obefogade klagomål. Antal objekt som redovisas ovan avser stora exploateringsprojekt med återkommande tillsyn.

### Målsättning:

För år 2017 ska följande uppfyllas inom tillsynen:

Mindre exploateringsprojekt:

Utrustningskrav för rening av byggvatten ska tillämpas vid inspektioner. Minimum erforderlig oljeavskiljning samt sedimentering. Det finns ett behov av att byggherrar har ett ökat fokus på förebyggande åtgärder med avseende på bullerstörningar. Frågan ska lyftas särskild vid inspektioner.

Stora infrastrukturprojekt:

Bibehålla en hög nivå inom egenkontrollen som Trafikverket har inom sina projekt och tillse att fungerande rutiner och förhållningssätt överförs till de nya stora projekten, exempelvis för Slussen (exploateringskontoret) och för nya Tunnelbanegrenar (Landstinget (FUT))

### Nyckelindikatorer:

Nyckelindikatorer: 1) Antal befogade klagomål. Årsmål 0 st. **Utfall 2017:** ca 10 avseende buller i samband med renoveringen av Slussen, samt buller och stomljud i samband med byggandet av förbifarten.

### Uppföljning:

Tillsynen över stora infrastrukturprojekt fortlöper som planerat. För de stora projekten är bullerfrågan en av de mest centrala frågorna i tillsynen. För projekt Slussen pågår utvärderingar med avseende på buller av enskilda arbetsmoment som ska ligga till grund för bedömningar vid ansökningar för bullrande arbeten utanför ordinarie arbetstid.

Egenintierade inspektioner vid enskilda mindre projekt har under perioden inte bedrivits, dvs 0 st mot årsmålet av 10, pga av stor tidsåtgång inför miljöprovningar av stora projekt samt personalomsättning. De stora projekten har prioritet. Däremot har ett antal byggregrelaterade klagomål hanterats under året. Med ökad bostadsproduktion kommer även många närboende att beröras av byggen och därtill hörande störningar. Ett utbildningstillfälle för hyregsgästföreningens handläggare gällande bullerstörningar har genomförts.

Föreningen tar emot många frågor kring byggbuller och hänvisar till miljöförvaltningen. Efter kompetenshöjning ökar deras möjlighet att själva besvara frågor från sina medlemmar.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 11                            | 11                               | 1500                        | 780                              | 100                                 | 620                   |
| VB   | 11                            | 11                               | 1259                        | 758                              | 457                                 | 44                    |
| Diff | 0                             | 0                                | -241                        | -22                              | 357                                 | -576                  |



## Miljöbalken kap 9 Energianläggningar

### Inriktning:

Tillsyn över efterlevnaden av tillståndsvillkor samt egenkontrollen vid de stora energiproduktionsanläggningarna och fjärrvärmenätet. Att verksamheterna följer givna miljötillstånd och dess villkor och generellt verkande regleringar, t ex förordning om stora förbränningsanläggningar. Tillsynsaktiviteterna utgörs, förutom av inspektioner/möten, av granskning av miljörapporter, hantering av avvikelserapporter mm. Tillsyn över köldmedieanvändning vid Fortums anläggningar ingår. Hantering av domstolsremisser avseende de stora anläggningarna. Indirekt tid för inläsning av förändrad lagstiftning, direktiv för förbränningsanläggningar, kylanläggningar etc. Då ett flertal av anläggningarna omfattas av IED-direktivet förväntas också särskilda krav för rapportering av tillsynen över dessa anläggningar.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom i första hand utsläpp till luft och bullerstörningar reduceras så långt som möjligt.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom granskning och återkoppling av miljörapporter säkerställa att verksamhetsutövarna följer givna tillståndsvillkor
2. genom hantering av avvikelserapporter, krav på redovisning av förändringar/förbättringar med anledning av inträffade incidenter fortsatt bevaka att verksamheternas egenkontroll upprätthålls
3. genom deltagande i/yttranden i prövningsärenden verka för att verksamheternas villkor utformas på ett sätt som ger minsta möjliga negativa påverkan på omgivningen
4. att hantera klagomål etc. i enlighet med de servicemål som gäller för förvaltningen

### Nyckelindikatorer:

1. Antal överskridanden av riktvärden. Årsmål 0 st. **Utfall 2017: 44**
2. Antal befogade klagomål. Årsmål 0 st. **Utfall 2017: 1**

### Uppföljning:

1. De 21 anläggningar som är skyldiga att lämna miljörapport har rapporterat i rätt tid. Rapporterna har granskats, besvarats och ärendena har, i de fall kompletteringar inte krävts, avslutats
  2. under året har 57 avvikelserapporter registrerats - de avser främst överskridanden av riktvärden, t ex vid Värtaverket
  3. nämnden yttrat sig i prövotidsfrågan för Hässelbyverket - mark- och miljödomstolen har avslutat prövotiden och meddelat slutliga villkor avseende buller och CO-utsläpp. Nämnden har också yttrat sig i frågan om slutliga villkor för Högdalenverket. För Värtaverket har anmälan om provförförbränning av annat bränsle i KVV8 hanterats och förvaltningen hanterar f n den ansökan om nytt tillstånd för Skarpnäcksverket som lämnats in
  4. pågår kontinuerligt - fortsatta klagomål avseende Värtaverket har hanterats. Dessa berör dels upplevda störningar från transporter och dels mer diffusa bullerstörningar
- Nämnden har också yttrat sig över Naturvårdsverkets förslag kring hur EU:s direktiv om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från medelstora förbränningsanläggningar ska genomföras i Sverige

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 31                            | 26                               | 1513                        | 1163                             | 200                                 | 150                   |
| VB   | 30                            | 25                               | 1433                        | 1106                             | 160                                 | 167                   |
| Diff | -1                            | -1                               | -80                         | -57                              | -40                                 | 17                    |

## Miljöbalken kap 9 Avfall

### Inriktning:

Branschen omfattar knappt 80 verksamheter med olika former av tillstånds- eller anmälningspliktig avfallshantering. Det handlar om mellanlagring, sortering och annan behandling av avfall. I fokus för tillsynen är verksamhetsutövarnas villkorsefterlevnad, egenkontroll och förbättringsarbete. Hantering av dagvatten inom anläggningarna och hantering i enlighet med den s.k. avfallstrappan, dvs. att försöka nå ökad återanvändning, är andra centrala frågeställningar.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom i första hand bullerstörningar, nedskräpning och dagvattenpåverkan reduceras så långt som möjligt. Ett annat viktigt mål för tillsynen är att stimulera till ökat återbruk/ökad återvinning av de material branschen hanterar.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom granskning och återkoppling av miljörapporter säkerställa att verksamhetsutövarna följer givna tillståndsvillkor
2. genomföra tillsynsbesök på 52 verksamheter, med fokus på egenkontrollen
3. att hantera anmälan om ägarbyte, klagomål etc. i enlighet med de servicemål som finns för ärendetyperna
4. genom fortsatta diskussioner med Elkretsen, återvinningscentraler och anläggningar för förbehandling av elavfall verka för en förbättrad hantering av elektriskt och elektroniskt avfall

### Nyckelindikatorer:

- 1) Antalet befogade klagomål. Årsmål 0 st. **Utfall 2017:** 0 (i likhet med de två senaste åren)
- 2) Andel företag, där dagvattenpåverkan kan befaras som installerat rening. Årsmål 100%. **Utfall 2017:** 89% (8 av 9 anläggningar som idag bedöms omfattas. Indikatorn kan förväntas påverkas påtagligt av åtgärdsprogram för vattenförekomsterna då krav kan komma att ställas på betydligt fler anläggningar än idag)

### Uppföljning:

1. 15 av 15 anläggningar har lämna in sin miljörapport i tid. Rapporterna har granskats, besvarats och ärendena har, i de fall kompletteringar inte krävts, avslutats
  2. 52 verksamheter har hittills fått ett eller flera tillsynsbesök, fokus ligger på egenkontrollen med speciell inriktning på dagvatten
  3. ärendena hanteras i enlighet med servicemålen. Årets hittills enda anmälan avser utvidgning av Suez anläggning i Högdalen
  4. Inga nya kontakter har tagits med Elkretsen. Frågan tas upp vid tillsyn av återvinningscentraler och centrumanläggningarnas avfallshantering.
- Sedan slutet av år 2015 gäller att större butiker med elektronikförsäljning är skyldiga att emot all typ av konsumentelektronik som är mindre än 25cm. Vägledning kring den praktiska tillämpningen saknas dock och förvaltningen har därför försökt nå samsyn med andra kommuner kring en rimlig tolkning av bestämmelsen - något gemensamt ställnings-

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 78                            | 52                               | 1220                        | 902                              | 268                                 | 50                    |
| VB   | 77                            | 52                               | 1361                        | 912                              | 298                                 | 151                   |
| Diff | -1                            | 0                                | 141                         | 10                               | 30                                  | 101                   |

## Miljöbalken kap 9 Avloppsreningsverk

### Inriktning:

Tillsyn av avloppsreningsverkens skötsel, inklusive ledningsnät och bräddningar. Fokus på villkorsefterlevnad, egenkontroll samt det arbete som bedrivs för att spåra och minimera felkopplingar, eliminera bräddpunkter etc.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom utsläpp till vatten. Tillsynen har också som mål att säkerställa att verksamhetsutövaren bedriver ett aktivt arbete i syfte att minska påverkan genom bräddningar och arbete för att minska oönskade ämnen i avloppsvattnet/-slammet.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom granskning och återkoppling av miljörapporter säkerställa att verksamhetsutövaren följer givna tillståndsvillkor
2. genom fortsatt deltagande i prövningen av bolagets tillståndsansökan (SFAR) verka för att det nya tillståndets villkor utformas för att ge minsta möjliga negativ påverkan på omgivningen
3. genom hantering av avvikelserapporter, krav på redovisning av förändringar/förbättringar med anledning av inträffade incidenter fortsatt bevaka att verksamheternas egenkontroll upprätthålls
4. att regelbundet genomföra möten med företrädare för Stockholm Vatten avseende verkens funktion, ledningsnätet och slammet från verken
5. att hantera klagomål i enlighet med de servicemål som gäller för förvaltningen

### Nyckelindikatorer: Nyckelindikatorer:

- 1) Andelen slam som enligt slamöverenskommelsen håller sådan kvalitet att det kan spridas på åkermark. Årsmål 100 %. **Utfall 2017:** 100 %
- 2) Halten fosfor i renat avloppsvatten till Saltsjön ska inte överstiga 0,3 mg/liter. Årsmål 100 %. **Utfall 2017:** 100 %

### Uppföljning:

1. Stockholm Vattens miljörapporter för 2016 har granskats
2. nämnden har yttrat sig över de kompletteringar som bolaget gjort till sin tillståndsansökan och en viktig fråga i detta sammanhang är hur ett ev. villkor för bräddning ska utformas. Huvudförhandling i målet hölls under september månad
3. 40-talet avvikelser har rapporterats, det rör sig främst om bräddning men även lukt, utebliven provtagning mm
4. under året har hittills sju möten med företrädare för Stockholm Vatten avseende verkens funktion, ledningsnätet och slammet från verken genomförts
5. klagomål avseende lukt vid utlastning av slam från Bromma RV har hanterats

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 2                             | 2                                | 560                         | 260                              | 200                                 | 100                   |
| VB   | 2                             | 2                                | 653                         | 414                              | 3                                   | 236                   |
| Diff | 0                             | 0                                | 93                          | 154                              | -197                                | 136                   |

## Miljöbalken kap 9 Bensinstationer

### Inriktning:

Omfattar fordonstvättar, inklusive depåer för bussar och spårfordon, och hantering av motorbränsle. Syftet är att genom granskning av årsrapporter/återkoppling till verksamhetsutövare skriftligt och genom årliga besök hos de större verksamheterna verka för fortsatt minskning av utsläpp av olja och metaller från branschen. Kemikalie- och energifrågor är, förutom avloppsutsläppen, branschens huvudfrågor.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom i första hand utsläpp till vatten (avloppsnätet) och säkerställa en god kemikaliehantering.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom granskning av och återkoppling kring verksamheternas redovisning av resultaten från förelagd vattenprovtagning verka för att ett ökat antal anläggningar uppfyller uppställda riktvärden
2. besök hos samtliga anmälningspliktiga tvättanläggningar, ca 75 stycken
3. inspektera en tredjedel av de mindre tvättarna och bensinstationerna inspekteras - detta rör sig om 25-talet verksamheter - fokus på egenkontrollen
4. att hantera anmälningar om ägarbyten/nya verksamheter, klagomål etc. i enlighet med de servicemål som finns för ärendetyperna

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andelen besökta företag utan anmärkning på kemikaliehanteringen. Årsmål 100 %.

### Utfall 2017:

- 2) Andel anmälningspliktiga fordonstvättar som uppfyller gällande utsläppsriktvärden.

Årsmål 100%. **Utfall 2017:**

### Uppföljning:

1. verksamheternas rapporter ska lämnas senast 31 maj. Påminnelser har gått ut till de som inte kommit in. Rapporterna granskas och återkoppling sker vid tillsynsbesök.
2. samtliga anmälningspliktiga tvättanläggningar har fått besök. Totalt har 105 inspektioner genomförts inom branschen
3. drygt 30 av de mindre tvättarna och bensinstationerna har besökts - fokus på egenkontrollen.
4. pågår kontinuerligt och handläggs i enlighet med de servicemål som finns för ärendetyperna

Två biltvättanläggningar, lokaliserade i omedelbar närhet av bostäder, har genererat klagomål och ärendena pågår fortfarande.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 146                           | 85                               | 1335                        | 1005                             | 300                                 | 30                    |
| VB   | 140                           | 105                              | 1776                        | 896                              | 832                                 | 48                    |
| Diff | -6                            | 20                               | 441                         | -109                             | 532                                 | 18                    |

## Miljöbalken kap 9 Verkstad elektronik

**Inriktning:** Tillverkande industri, bl.a. ytbehandling, metallbearbetning. Minska utsläpp av metaller till vatten. Tillsynens fokus ligger därutöver på egenkontroll och kemikalieanvändning.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom utsläpp till luft och vatten samt bullerstörningar reduceras så långt som möjligt. Hantering av kemikalier och substitution av sådana är ett annat tillsynsmål.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom granskning och återkoppling av miljörapporter /årsrapporter säkerställa att verksamhetsutövarna följer givna tillståndsvillkor/har en fungerande egenkontroll
2. genomföra tillsynsbesök hos 27 av branschens företag , fortsatt fokus på egenkontroll och kemikalieförteckningar
3. att hantera anmälan om ägarbyte, klagomål etc. i enlighet med förvaltningens servicemål

**Nyckelindikatorer:** Nyckelindikatorer:

- 1) Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sin energianvändning. Årsmål 100 %. **Utfall 2017:** 100 %
- 2) Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sina transporter. Årsmål 100 %. **Utfall 2017:** 100 %
- 3) Andel företag som uppfyller samtliga gällande tillståndsvillkor. Årsmål 100%. **Utfall 2017:** 100 %

**Uppföljning:**

1. miljörapporter från de fyra företag som lämnar sådana har granskats och godkänts. Avvikelser i miljö- och årsrapporter har tagits upp med verksamheterna vid tillsynsbesök
2. 23 av de planerade besöken hos branschens företag har genomförts, fokus för tillsynen är egenkontrollen och kemikalieförteckningar
3. pågår kontinuerligt och ärendena hanteras i enlighet med förvaltningens servicemål

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 75                            | 27                               | 573                         | 423                              | 150                                 | 0                     |
| VB   | 64                            | 23                               | 450                         | 373                              | 76                                  | 1                     |
| Diff | -11                           | -4                               | -123                        | -50                              | -74                                 | 1                     |

## Miljöbalken kap 9 Verkstäder U-verksamheter

### Inriktning:

Inspektion av 80 - 100 små verkstäder, huvudsakligen bilverkstäder. Tillsynen över oljeavskiljare för vilken fastighetsägaren ansvarar ingår. Fokus är grundläggande regler för miljöfarlig verksamhet som avloppsvattenbehandling, hantering och förvaring av kemikalier/avfall etc.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att säkerställa verksamheternas kunskap om grundläggande miljöskydd i form av hantering av kemikalier och avfall samt risk för avloppspåverkan.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. att besöka 80 - 100 verksamheter, fokus i tillsynen på kemikalie- och avfallshantering
2. att hantera klagomål i enlighet med förvaltningens servicemål

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andel besökta företag utan anmärkning på kemikaliehanteringen (mål 100%). **Utfall 2017:**
- 2) Andel besökta företag utan anmärkning på hantering av farligt avfall (mål 100%). **Utfall 2017:**

### Uppföljning:

1. 97 verksamheter, inkluderande oljeavskiljare som handhas av fastighetsägaren, har under året fått besök
2. Servicemålen uppfylls

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 300-500                       | 80-100                           | 445                         | 270                              | 150                                 | 25                    |
| VB   |                               | 97                               |                             | 299                              | 269                                 | 23                    |
| Diff |                               |                                  | -445                        | 29                               | 119                                 | -2                    |

## Miljöbalken kap 9 Kemisk industri och läkemedel

**Inriktning:** Fokus ligger på villkorsefterlevnad, egenkontroll och kemikaliehantering hos de sinsemellan mycket olika verksamheterna i branschen. Miljöpåverkan av farliga kemikalier, uppföljning av miljörapporter/tidigare kända brister. Motivera till förbättrad egenkontroll. Då ett par av anläggningarna omfattas av IED-direktivet förväntas också särskilda krav för rapportering av tillsynen över dessa anläggningar.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom utsläpp till luft och vatten reduceras så långt möjligt. Hantering och substitution av kemikalier är andra viktiga mål för tillsynen.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom granskning och återkoppling av miljörapporter /årsrapporter säkerställa att verksamhetsutövarna följer givna tillståndsvillkor/har en fungerande egenkontroll
2. att genomföra tillsynsbesök på 10 av verksamheterna
3. genom fortsatta diskussioner med läkemedelstillverkarna, Octapharma respektive Sobi, och Stockholm Vatten om utsläpp av oktylfenol från bolagens anläggningar verka för att dessa reduceras så långt möjligt
4. genom deltagande i/yttranden över prövningsärenden medverka till att tillståndsvillkor utformas för att ge minsta möjliga negativ påverkan på omgivningen

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andelen besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sin energianvändning. Årsmål 100 %.

**Utfall 2017:** 100 %

- 2) Andelen besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sina transporter. Årsmål 100 %. **Utfall 2017:** 100 %

- 3) Andel företag som uppfyller samtliga gällande tillståndsvillkor. Årsmål 100%. **Utfall 2017:** 87,5 %

### Uppföljning:

1. sex av sju miljörapporter har kommit in i rätt tid och granskats. För den sjunde verksamheten har administrativa problem med rapporteringen fördröjt inlämnandet och förvaltningen har därför ännu inte tagit del av rapporten
2. planerade tillsynsbesök har genomförts
3. läkemedelstillverkarna, Octapharma respektive Sobi, arbetar vidare med att utreda källan till och söka minimera utsläpp av oktylfenol från bolagens anläggningar. Förvaltningen och Stockholm Vatten deltar återkommande i dessa diskussioner
4. inga provningar har varit aktuella detta år. Noterbart är dock att Octapharmas nya, strängare, villkor för pH-värdet i avloppet föranlett att man i börja av året brutit mot villkoret och att förvaltningen därför åtalansmält bolaget för villkorsbrott

Vad gäller *debiterbar tid* kan konstateras att mindre tid än vad som motsvaras av avgifterna kommer ha lagts ner. Detta är främst en effekt av att verksamheterna betalar relativt höga årsavgifter, avgifter som då ska innefatta ändringsanmälningar. När verksamheterna bedrivs oförändrade uppstår då ett tidsöverskott.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 15                            | 10                               | 438                         | 368                              | 50                                  | 20                    |
| VB   | 13                            | 10                               | 337                         | 278                              | 59                                  |                       |
| Diff | -2                            | 0                                | -101                        | -90                              | 9                                   | -20                   |

## Miljöbalken kap 9 Grafiker

### Inriktning:

Kontrollera utsläpp till luft och vatten från tryckerier och fotolab. Centralt, förutom att säkerställa villkors- och lagefterlevnad, är genom tillsynen medverka till att kemikalieförbrukningen minskar och att oönskade kemikalier fasas ut.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom i första hand utsläpp till luft och vatten reduceras så långt som möjligt. möjligt. Hantering och substitution av kemikalier är andra viktiga mål för tillsynen.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom granskning och återkoppling av miljörapporter /årsrapporter säkerställa att verksamhetsutövarna följer givna tillståndsvillkor/har en fungerande egenkontroll
2. genomföra tillsynsbesök/inspektion hos 9 verksamheter, fokus på substitution av kemikalier
3. att hantera anmälan om ägarbyte, klagomål etc. i enlighet med de servicemål som finns för ärendetyperna

Kommentar: I indirekt debiterbar tid ingår i uppdrag som branschexpert åt Naturvårdsverket (115 - 120 timmar).

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andelen besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sin energianvändning. Årsmål 100 %.

**Utfall 2017:** 100 %

- 2) Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sina transporter. Årsmål 100 %.

**Utfall 2017:** 100 %

### Uppföljning:

1. granskning och återkoppling av miljörapporter (numera endast från ett företag) /årsrapporter i syfte att säkerställa att verksamhetsutövarna följer givna tillståndsvillkor/har en fungerande egenkontroll har gjorts i samband med att företagen besöks
2. tio verksamheter har fått tillsynsbesök/inspektion, fokus - förutom egenkontroll - på substitution av kemikalier
3. inkommande ärenden hanteras i enlighet med de servicemål som finns för ärendetyperna

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 17                            | 9                                | 372                         | 198                              | 174                                 | 0                     |
| VB   | 17                            | 10                               | 343                         | 179                              | 122                                 | 42                    |
| Diff | 0                             | 1                                | -29                         | -19                              | -52                                 | 42                    |



## Miljöbalken kap 9 Kemtvättar

### Inriktning:

Syftet är att genom granskning av årsrapporter/återkoppling till verksamhetsutövare, skriftligt eller genom besök, verka för fortsatt minskning av lösningsmedelsutsläpp samt en god avfallshantering inom branschen.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom i första hand utsläpp till luft reduceras så långt som möjligt samt att avfall hanteras korrekt.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom granskning av och återkoppling kring verksamheternas redovisning av årsrapporter verka för att ett ökat antal anläggningar uppfyller uppställda riktvärden
2. genom tillsynsbesök på en tredjedel (14) av kemtvättarna kontrollera /säkerställa verksamheternas rutiner för kemikalie- och avfallshantering
3. att hantera anmälan om ägarbyte, klagomål etc. i enlighet med de servicemål som finns för ärendetyperna

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andel kemtvättar där lösningsmedelsförlusterna per kilo tvättgods ligger under 1,5 %. Årsmål 100%. **Utfall 2017:** 91 %

### Uppföljning:

1. Samtliga verksamheter har lämnat i sina årsrapporter - då 83% av rapporterna kom in i tid krävdes i vanlig ordning att förvaltningen gick ut med påminnelse i ett antal fall. Återkoppling har skett, antingen skriftligt eller vid tillsynsbesök. Sammanställning av resultatet redovisas i årsrapporten för branschen.
2. Planerade tillsynsbesök har genomförts och därutöver har fem vittvättar besökts, sammanlagt har således 19 verksamheter fått besök.
3. Servicemålen nås. Ett klagomålsärenden där man mest oroade sig för framtida skador på lokalen har inte föranlett någon åtgärd

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 43                            | 14                               | 230                         | 193                              | 32                                  | 5                     |
| VB   | 44                            | 19                               | 315                         | 217                              | 88                                  | 10                    |
| Diff | 1                             | 5                                | 85                          | 24                               | 56                                  | 5                     |

## Miljöbalken kap 9 Kross betong asfalt

### Inriktning:

Påverkar med buller, damm och i vissa fall lukt. Tillsynens syfte är att, genom förelägganden om försiktighetsmått vid nyetablering och besök hos befintliga verksamheter, medverka till att buller- och stoftproblem minimeras och att störningarna för närboende begränsas så långt möjligt.

Transportintensiv bransch. Ambitionen att minimera materialtransporter på byggarbetsplatserna ökar antalet anmälningar av tillfälliga krossar och även av antalet klagomål på sådana.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom i första hand buller och damm reduceras så långt som möjligt.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genomföra tillsynsbesök vid samtliga verksamheter inom branschen, fokus på bullerskydd
2. att hantera anmälan om ägarbyte, klagomål etc. i enlighet med de servicemål som finns för ärendetyperna
3. genom samverkan med stadsbyggnadskontoret i den samordnade prövning av dessa verksamheter, anmälan miljöfarlig verksamhet/bygglov, som krävs verka för en god lokalisering och och tillräckliga försiktighetsmått för att uppnå minsta möjliga negativ påverkan på omgivningen

### Nyckelindikatorer:

- 1) Antal befogade klagomål på damning och buller Årsmål 0 st. **Utfall 2017:** 1 st  
Utfallet överensstämmer med de senaste åren, dvs något enstaka befogat klagomål inkommer årligen.

### Uppföljning:

1. Samtliga företag i branschen har fått besök
2. Ambitionerna kring handläggningstider uppfylls. Det kan noteras att förnyade klagomål avseende såväl Årstakrossen som Stockholm Vattens kross i Magelungskopplet hanterats. Inget av ärendena har föranlett nya krav gentemot verksamhetsutövarna. Ett par anmälningar om mobila/tillfälliga krossar har hanterats.
3. Årstakrossen har fått nytt tillfälligt (tidsbegränsat) bygglov och anmälan enligt miljöbalken har därför också hanterats.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 11                            | 11                               | 229                         | 194                              | 25                                  | 10                    |
| VB   | 12                            | 12                               | 305                         | 290                              | 8                                   | 7                     |
| Diff | 1                             | 1                                | 76                          | 96                               | -17                                 | -3                    |

## Miljöbalken kap 9 Livsmedelsindustri

### Inriktning:

Energianvändning, inkluderande transportarbete, utgör branschens största miljöpåverkan. Fokus för tillsynen är således utvecklingen av företagets arbete inom dessa områden. Ambitionen är att genom rådgivning, goda exempel etc. stimulera till fortsatta förbättringar i branschen. Samverkan sker, vid behov, med förvaltningens livsmedelskontroll.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom i första hand utsläpp till luft (transporter) reduceras så långt som möjligt. Avfallsminimering och nyttiggörande av organiskt avfall för biogasproduktion är andra viktiga mål för tillsynen.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom besök hos cirka 20 av branschens verksamheter fortsatt verka för effektivare transporter och minskad energianvändning
2. att hantera anmälan om ägarbyte, klagomål etc. i enlighet med de servicemål som finns för ärendetyperna

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sin energianvändning. Årsmål 100%. **Utfall 2017:** 100 %
- 2) Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sina transporter. Årsmål 100 %. **Utfall 2017:** 100 %

### Uppföljning:

1. Under året har 18 tillsynsbesök genomförts inom branschen - fokus ligger på effektivare transporter och minskad energianvändning. Hos en verksamhet har otillåten hantering av processavlopp lett till att förbud i just denna del meddelats. Vid besöken diskuteras, i tillämpliga fall, hur företagen hanterar förändrad klassning, enligt miljöprövningsförordningens nya lydelse
2. dessa ärenden hanteras i enlighet med de servicemål som finns för ärendetyperna

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 28                            | 20                               | 259                         | 209                              | 50                                  | 0                     |
| VB   | 29                            | 18                               | 296                         | 211                              | 85                                  | 0                     |
| Diff | 1                             | -2                               | 37                          | 2                                | 35                                  | 0                     |

## Miljöbalken kap 9 Oljehamnen

### Inriktning:

Främst företag med stora mängder oljeprodukter/kemikalier på Loudden, nästan alla är tillståndspliktiga. Fel kan ge stora utsläpp och allvarliga konsekvenser. Fokus i tillsynen på kontroll av villkorsefterlevnad liksom på hur den beslutade avvecklingen kan genomföras på bra sätt.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom i första hand utsläpp till vatten och luktstörningar reduceras så långt som möjligt.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom granskning och återkoppling av miljörapporter säkerställa att verksamhetsutövarna följer givna tillståndsvillkor
2. att delta i besiktningar som görs av andra myndigheter med ansvar över närliggande/angränsande lagstiftning, t ex Sevesoinspektioner
3. genom fortsatt arbete med bolagens avvecklingen av anläggningar inom området söka säkerställa att relevanta saneringsarbeten genomförs
4. att hantera klagomål etc. i enlighet med förvaltningens servicemål

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sin energianvändning. Årsmål 100 %. **Utfall 2017:** 100 %
- 2) Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sina transporter. Årsmål 100 %. **Utfall 2017:** 100 %

### Uppföljning:

1. miljörapporter från de fyra kvarvarande rapporteringsskyldiga verksamheterna har granskats, godkänts och ärendena har avslutats
2. förvaltningen har deltagit i periodiska besiktningar under hösten
3. ett saneringsärende avseende ST1 har hanterats under året
4. klagomål/incidenter etc., fr a avseende spill och liknande, har hanterats i enlighet med förvaltningens servicemål

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 7                             | 7                                | 597                         | 357                              | 80                                  | 160                   |
| VB   | 7                             | 7                                | 410                         | 408                              | 2                                   | 0                     |
| Diff | 0                             | 0                                | -187                        | 51                               | -78                                 | -160                  |

## Miljöbalken kap 9 Enskilda avlopp

**Målsättning:** Minska näringsläckaget till omgivande mark och vattendrag. Tillsynen bedrivs genom handläggning av anmälningsärenden och tillståndsansökningar. Inspektioner av 9 enskilda avlopp.

### Nyckelindikatorer:

1) Andel inspekterade anläggningar utan brister. Årsmål: 100 %. Utfall 2017: 100 %

### VB:

Under 2017 inkom det totalt 13 st ansökningar/anmälningar om enskild avloppsanordning till miljöförvaltningen. Av de inkomna ansökningarna avsåg 8 st tillstånd om enskilt avlopp med ansluten vattentoalett, varav 6 st slutna tankar, 1 st infiltrationsanläggning och 1 st minireningsverk. Utöver dessa inkom 4 st ansökningar om tillstånd för torr toalettlösning samt 1 st anmälan om spolplatta.

Fokus under året har varit att avsluta ärenden från 2013-års inventering och 4 ärenden har kunnat avslutas. Dock återstår 10 st ärenden där utredning om enskilt avlopp alternativt anslutning till kommunalt VA pågår. En verksamhetsutövare har under året fått beslut om förbud mot att släppa ut avloppsvatten, i samma ärende har nu Exploateringskontoret godkänt att anslutning till kommunalt VA får ske.

Av utredningen om enskilda avloppsanordningar från 2016 på Lambarö återstår 3 st ärenden. Under året har 6 st ärenden avslutats, där har samtliga fastighetsägare låtit ansluta sina fastigheter till kommunalt VA. I de ärenden som nu återstår avser två fastighetsägare att ansluta sina fastigheter till kommunalt VA under sommaren 2018. En fastighetsägare avser att anlägga infiltrationsanläggning för BDT-vatten, där ska tillståndsansökan inkomma senast den 1 juli 2018.

Enligt tidigare utförd kartinventering (start 2015) är det nu utrett att ca 9 st fastigheter av de 400 st möjliga fastigheterna har enskilda avlopp. För ca 80 st fastigheter av de 400 st möjliga fastigheterna kvarstår fortfarande oklarheter kring hur avloppsfrågan är löst. Förvaltningens bedömning är dock att flertalet av dessa sannolikt är anslutna till det kommunala avloppet.

Registervård av 376 objekt kopplade till enskilda avlopp i Ecos har utförts.

169 av 376 objekt är klassade som "AKTIVA", dvs. förvaltningen har/har haft ett ärende.

96 av 376 objekt är klassade som "OKÄNT", dvs. förvaltningen har mycket knapphändiga uppgifter om tillstånd – det rör sig främst om kolonilotter.

111 av 376 objekt är inte längre aktuella som *enskilda avlopp*, dvs. de är anslutna till kommunalt VA, tillstånd har gått ut eller att verksamheten inte finns kvar/anläggningen är tagen ur bruk.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 290                           | 9                                | 178                         | 48                               | 30                                  | 100                   |
| VB   | 376                           | 13                               | 158                         | 71                               | 25                                  | 62                    |
| Diff | 86                            | 4                                | -20                         | 23                               | -5                                  | -38                   |

## Miljöbalken kap 9 Gödselstäder

### Målsättning:

Minska näringsläckaget till omgivande mark och vattendrag . Under 2017 utförs inspektion av 10 hästgårdar och ridanläggningar inom Miljösamverkan i Stockholms samverkansprojekt 'Gödselhantering'.

### Nyckelindikatorer:

1) Andel inspekterade anläggningar utan läckage till omgivningen. Årsmål: 100 %. **Utfall 2017:** 100 %

### VB:

Samtliga (11 st) planerade inspektioner är genomförda. Det var endast två av verksamheterna som inte fick någon anmärkning. Övriga fick anmärkningar som kommer hanteras inom verksamhetens egenkontroll. Vanligaste anmärkningen var att gödselcontainern saknade regnskydd och att gödselcontainern inte stod på hårdgjord yta.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 19                            | 10                               | 85                          | 40                               | 5                                   | 40                    |
| VB   | 19                            | 11                               | 122                         | 51                               | 35                                  | 36                    |
| Diff | 0                             | 1                                | 37                          | 11                               | 30                                  | -4                    |

## Miljöbalken kap 9 Värmepumpar

### Målsättning:

Minskad klimatpåverkan. Detta sker genom tillståndsprövning av värmepumpsansökningar. Underlätta för sökanden genom att upprätthålla en e-tjänst. Kommentar: Objekt med planerad tillsyn avser uppskattat antal ansökningar om tillstånd.

### Nyckelindikatorer:

- 1) Handläggning av värmepumpsansökningar ska påbörjas inom 5 arbetsdagar. Årsmål: 95%. **Utfall 2017:** 100 %.
- 2) Beslut ska meddelas senast 14 arbetsdagar efter det att beslutsunderlaget är komplett. Årsmål: 90%. **Utfall 2017:** 100 %.

### Uppföljning VB:

Det har totalt inkommit 470 tillståndsansökningar under 2017, vilket är ungefär i nivå med 2016. Av de 103 inkomna stora ansökningarna gällde 85 st ansökningar för flerbostadshus fördelat på Innerstad 45 st, Västerort 16 st och Söderort 24 st.

Staden har sedan sommaren 2017 ett nytt restriktivt förhållningssätt till nya borrhål för bergvärme på och i mark som staden äger eftersom staden ser risker med att de ansökta bergvärmeanläggningarna kan komma i konflikt med framtida infrastruktur.

Principerna för hur borrhning får ske i stadens mark har diskuterats inom staden och samtliga inkomna tillståndsansökningar har skickats på remiss till exploateringskontoret. Det nya remissförfarandet och den utredningstid som exploateringskontoret har behövt för att kunna svara på remisserna har förlängt handläggningstiden för ansökningarna avsevärt.

Ett ärende kommer att tas upp i exploateringsnämnden under 2018 för fastställande av slutliga principer för stadens inställning till borrhning på och i stadens mark. I avvaktan på beslut av exploateringsnämnden kommer alla ansökningar fortsatt att skickas på remiss till exploateringskontoret och trafikkontoret.

Miljöförvaltningen bedömer att den mer restriktiva hållningen till borrhning på stadens mark kan leda till en minskad inströmning av antalet ansökningar framöver. E-tjänst värmepump utvecklas under 2017/2018 för att kunna hantera ansökningar

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | Se kommentar                  | 422                              | 3790                        | 2420                             | 800                                 | 570                   |
| VB   |                               | 439                              | 4433                        | 2353                             | 1300                                | 780                   |
| Diff | #####                         | 17                               | 643                         | -67                              | 500                                 | 210                   |

## Miljöbalken kap 9 Olägenhetshantering

**Målsättning:** Undanröja olägenheter för människors hälsa i bostäder, framför allt i flerbostadshus. Handläggningen av klagomålsärenden ska bedrivas effektivt och rättssäkert.

**Kommentarer:** Antalet med planerad tillsyn utgörs av antalet hanterade klagomålsärenden under innevarande år. Statistik om Stockholm redovisar för utgången av 2014 en prognos om 460 000 bostäder i flerbostadshus.

**Nyckelindikatorer:**

1) Andel ärenden påbörjade fr.o.m. 2016 som avgjorts inom 9 månader. Årsmål 90 %.

**Utfall 2016: 50%** Kommentar: Årsstatistik för 2017 redovisas i verksamhetsberättelsen 2018.

2) Ärendebalansen ska minskas till 550 ärenden senast den 31 december 2017. **Utfall 2017: 505**

3) Andelen ärenden som avgjorts med en förbättrad inomhusmiljö som följd. **Utfall 2017: 68%**

**Uppföljning T2:**

Under 2017 har 629 olägenhetsärenden initierats på miljöförvaltningen. Av dessa utgjordes 35 av ärenden om legionella och klagomål på avfall vilket är ovanligt mycket för dessa ärendetyper. Majoriteten av de inkomna olägenhetsärendena är annars bullerrelaterade följt av klagomål på temperatur och lukt. Under 2017 har förvaltningen avslutat 648 ärenden.

2016 infördes ett mål för handläggningen av olägenhetsärendena om att följa upp hur många inkomna ärenden som avgörs inom 9 månader. Andel ärenden som avgjorts inom 9 månader uppgick till 50 % under 2016. Under 2017 har förvaltningen jobbat vidare med detta mål och även börjat arbeta med användandet av särskilda mätpunkter för att bättre kunna följa upp arbetsflödet. När ett ärende är färdighandlagt, och ett beslut om avslut fattats, ska ett ärende sedan 2016 få koden avgjort. Härfter ligger ärendet öppet i ytterligare tre veckor i avvaktan på att vinna laga kraft alternativt överklagas. Av de ärenden som avgjorts under 2017 och som har fått en avgjortskod, totalt 344 ärenden, har 237 ärenden avgjorts med förbättrad inomhusmiljö som följd, dvs. 68 %. Totalt antal avslutsbeslut som har fattats under 2017 uppgår till 411.

Vid årets slut, den 29 december 2017, fanns det 612 pågående olägenhetsärenden varav 107 låg överklagade hos överprövande instanser. Det vill säga att 505 ärenden var pågående och under handläggning eller i avvaktan på laga kraft. Målsättningen med 550 pågående ärenden senast den 31 december 2017 har således uppnåtts.

Av de totala redovisade siffrorna enligt nedan för arbetade timmar (10573) och redovisade timmar (3700) utgör 9782 timmar respektive 3477 timmar arbete och redovisade timmar utförda på enheten Inomhusmiljö. Resterande timmar är hänförliga till enheterna Hälsa och miljö och Skola och miljö. Detta till följd av att ärenden under 2017 legat kvar på tidigare respektive handläggare innan omorganisatonen.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|----------------------|
| VP   |                               | 600                              | 9061                        | 3049                             | 5263                                | 749                  |
| VB   |                               | 629                              | 10573                       | 3735                             | 6035                                | 803                  |
| Diff | 0                             | 29                               | 1512                        | 686                              | 772                                 | 54                   |



## Miljöbalken kap 9 Tillsyn av fastighetsägares egenkontroll

### Traditionell tillsyn fastighetsägares egenkontroll:

#### Målsättning:

Fastighetsägare har en god egenkontroll för drift och underhåll av bostadsbyggnader varigenom hälsoproblem för de boende och skador på miljön förebyggs.

Kommentarer: Antalet flerbostadshus i Stockholms stad är 17 087. Uppgifterna är hämtade från Statistik för Stockholm 2016.

Nyckelindikatorer: 1) Andel av inspekterade flerbostadsbyggnader som uppvisar brister som kräver uppföljning. Årsmål: 20 %. **Utfall 2017: 32 %**

#### VB:

Under 2017 har 312 fastighetsägare fått sin egenkontroll granskad för första gången. Av dessa har 99 st (32 %) fått allvarliga anmärkningar som kräver uppföljning. Vanligaste anmärkningen är bristande kontroll av varmvattentemperaturen och därmed förhöjd risk för att boende ska insjukna i Legionärssjukan. Inspektion har också utförts hos 40 fastighetsägare som fick anmärkningar på sin kontroll av varmvattenssystemet vid tillsyn år 2013. Vid återbesöket fick 21 av 40 fastighetsägare återigen anmärkning på sin kontroll av varmvattenssystemet. Samtliga återbesökta fastighetsägare var bostadsrättsföreningar. Även om många återbesökta fastighetsägare återigen fått anmärkningar så har förbättringar i egenkontrollen skett hos nästan samtliga och det är ofta med stolthet de visar upp sitt förbättringsarbete från de senaste 4 åren.

Den generella erfarenheten från fastighetsägarnas återkoppling under inspektionerna är i huvudsak positiv. Fastighetsägarna anser normalt att inspektionerna är informativa och att de får ta del av fakta som de anser är bra för sitt fortsatta arbete. Nytt för 2017 är att fastighetsägarna uppmanas att utreda om de skulle kunna anordna separat insamling av matavfall. Inget krav ställs på att införa matavfallsinsamling. Vid inspektionerna informerar miljöförvaltningen bland annat om möjlighet att få energirådgivning. Under året har över 100 fastighetsägare meddelat intresse för att få energirådgivning. Enligt plan skulle 500 inspektioner utföras. Under året genomfördes 352 inspektioner. Anledningen till att färre inspektioner har utförts är minskade resurser på grund av ökad personalomsättning (föräldraledigheter och personal som lämnat miljöförvaltningen). Full återbesättning för att täcka resursbortfallet är inte klar förrän 2018.

#### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | Se kommentar                  | 500                              | 4583                        | 3055                             | 1478                                | 50                    |
| VB   |                               | 352                              | 3630                        | 2543                             | 1037                                | 50                    |
| Diff |                               | -148                             | -953                        | -512                             | -441                                | 0                     |

## Miljöbalken kap 9 Riktad bostadstillsyn

**Målsättning:** Undanröja konstaterade brister som ger upphov till olägenhet för människors hälsa.

**Nyckelindikatorer:** Andel av inspekterade flerbostadsbyggnader där miljöförvaltningen har ställt krav på åtgärder i syfte att undanröja olägenheter: **Utfall 2017: hittills krav på åtgärder i 6 av de 21 registrerade tillsynsobjekten**

### Uppföljning VB:

Riktad bostadstillsyn är en ny tillsynsmetod för tillsyn av fastighetsägares egenkontroll. Arbetsmetoden bygger på en mer ingående granskning av en fastighetsägares bostadsbestånd och egenkontroll för att kunna upptäcka brister och undanröja eventuella olägenheter på ett bredare och mer strukturerat sätt än vad som är möjligt vid handläggning av enskilda klagomål eller genom den mer traditionella tillsynen av fastighetsägares egenkontroll. Målsättningen med den nya tillsynsmetoden är att bidra till mer hållbara bostadsområden med särskilt fokus på socioekonomiskt utsatta områden, dvs. områden med lägre välfärd. Tillsynen möjliggör för invånare som normalt sett inte hör av sig till förvaltningen med klagomål att få en förbättrad inomhusmiljö. Under 2017 har urvalet av fastighetsägare som ingår i den riktade bostadstillsynen gjorts utifrån att de ligger inom stadsdelen Skärholmen.

Varje enskilt tillsynsärende (ett ärende per fastighetsägare) uppskattas ta mellan 30 - 50 timmar initialt under det första året, beroende på vilket skick byggnaderna är i och vilken kvalitet egenkontrollen håller. Mycket av tiden går åt till inspektioner samt att skriva inspektionsrapporter och förelägganden. Samtliga av de under 2017 påbörjade tillsynsärendena kommer att kräva fortsatt handläggning under nästa år eftersom konstaterade brister måste följas upp.

Under 2017 har 18 ärenden startats och under samma period har 22 inspektioner utförts. Vid varje inspektionstillfälle inspekteras många bostäder i beståndet. Tre ärenden startades redan under 2016 och i dessa pågår fortsatt handläggning, vilket ger totalt 21 pågående tillsynsärenden inom den riktade bostadstillsynen. Inga ärenden har kunnat avslutas eftersom det i samtliga ärenden där inspektion har utförts har noterats anmärkningar gällande risk för olägenhet. Anmärkningarna berör främst ventilation, fukt, inomhustemperatur och brister i funktion för felanmälan. I 6 ärenden har förvaltningen hittills kommit att ställa krav på åtgärder för att undanröja olägenheter. Förvaltningen kan dock se ett behov av att ställa krav på åtgärder i så gott som samtliga av de initierade ärendena.

Enligt verksamhetsplaneringen för 2017 var prognosen att förvaltningen skulle starta 25 ärenden under året. Det har visat sig att utfallet blev något färre ärenden än planerat. Anledningen till detta är att tillsynsmetoden är ny och det har varit svårt att uppskatta tidsåtgången för varje ärende. Viss tid har även gått åt till uppföljning av de ärenden som startades 2016, vilket var svårt att förutse i planeringsfasen. Tillsynen har dock visat sig ha effekt eftersom samtliga av de påbörjade ärendena kräver uppföljning vilket kommer att innebära en ökad miljönytta.

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 0                             | 50                               | 1100                        | 500                              | 600                                 | 0                     |
| VB   | 21                            |                                  | 1100                        | 554                              | 446                                 | 0                     |
| Diff |                               | -50                              | 0                           | 54                               | -154                                | 0                     |

## Miljöbalken kap 9 Skolor och förskolor

### Målsättning:

Förbättrad ventilation och hygien samt minskat inomhusbuller. Skolor och förskolor i staden ska ha radonvärden som understiger under 200 Bq/m<sup>3</sup> luft.

Under 2017 planeras följande uppnås inom tillsynen:

1. Handläggning av ca 60 inkomna anmälningar av nya, och förändring av befintliga, verksamheter
2. Inspektion av ca 340 skolor och förskolor inom riktad tillsyn, inklusive projekttillsyn.
3. Följa upp de brister som konstaterades i samband med 2016 års bullerprojekt på förskolor.
4. 90% av alla verksamheter ska vara kontrollerade och ha radonvärden under 200 Bq/m<sup>3</sup> luft.

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andel skolor och förskolor som inspekterats inom den riktade tillsynen med anmärkningar som kräver uppföljning eller där det föreligger risk för olägenhet. Årsmål: < 50 %. **Utfall 2017:** 45 %
- 2) Andel förskolor och skolor som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under 200 Bq/m<sup>3</sup> luft. Årsmål: 90 %. **Utfall 2017:** 89 %.
- 3) Andel förskolor och skolor som under året har kontrollerats avseende buller och har ljudnivåer under 30 dB. **Utfall 2017:** 48 %
- 4) Andel förskolor och skolor som har uppfört personbelastningskartor gällande ventilationens kapacitet. **Utfall 2017:** 9 %

### VB:

#### Riktad tillsyn

Under 2017 har 335 inspektioner genomförts av 340 planerade i den riktade tillsynen. Uppföljningsgraden under 2017 har varit 45 % (153 stycken).

Under maj månad genomfördes projekt Buller från fasta installationer på förskolor i stadsdelarna Spånga-Tensta, Kungsholmen och Enskede-Årsta-Vantör. Ljudnivåmätningar utfördes i 53 stycken förskolor i tre stadsdelar. 79 % av förskolorna fick ljudnivåer som i ett eller fler rum hade ljudnivåer som kommer följas upp. Av 53 inspektioner i projekt Buller från fasta installationer i förskolor hade endast en (1) förskola ljudnivåer som klarade riktvärdet på 30 dB (ekvivalent). Uppmätta bullernivåer mellan 31-33 dBA överskrider visserligen Folkhälsomyndighets riktvärde för buller på 30 dBA ekvivalent ljudnivå, men har inom projektet överlämnats till verksamhetsutövarnas egenkontroll att utreda och eventuellt åtgärda. Av de förskolor som följdes upp i 2016 års projekt har 36 stycken åtgärdat sitt buller under 2017 och ärendena hos miljöförvaltningen har därmed avslutats. 26 stycken bullerärenden från föregående års projekt kvarstår. Totalt har miljöförvaltningen 329 stycken pågående uppföljningsärenden varav 222 startats under 2017 och 205 stycken har avslutats under året. Vid inspektion har miljöförvaltningen efterfrågat om verksamheten har kunskap om hur många personer som kan vistas i ett rum i förhållande till ventilationens kapacitet och om detta finns redovisat i en så kallad personbelastningskarta. Endast 9 % (27 st) av 2017 års inspekterade skolor och förskolor har en personbelastningskarta. I den riktade tillsynen var det 157 stycken verksamheter som hade ljudnivåer under 30 dB (ekvivalent). Totalt hade 48 % av kontrollerade skolor och förskolor ljudnivåer under 30 dB (ekvivalent). Utförd tillsyn lägre än planerad på grund av föräldraledigheter och personal som slutat.

#### Anmälningsärenden:

Under 2017 har hittills 54 anmälningar inkommit. Under 2017 har hittills 62 verksamheter inspekterats med anledning av anmälan. Totalt drivs i dagsläget 33 pågående uppföljningsärenden. Antalet uppföljningsärenden har ökat. Delvis beror det på att antalet nyanmälda paviljonger har ökat och de har haft vissa brister.

#### Radon

Av totalt 1054 förskolor och 354 grund- och gymnasieskolor, både privata och kommunala, i Stockholm stad är 1220 kontrollerade med avseende på radon, vilket utgör 87 %. Årsmålet beräknas nås.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 1362                          | 340 + 60                         | 10326                       | 8392                             | 1834                                | 100                   |
| VB   |                               | 335 + 62                         | 9508                        | 8303                             | 1105                                | 100                   |
| Diff | #####                         | #####                            | -818                        | -89                              | -729                                | 0                     |

## Miljöbalken kap 9 Idrottsanläggningar

### Målsättning:

Verksamhetsutövare har en god egenkontroll för drift och underhåll varigenom risken för smittspridning och hälsobesvär minskar.

Fokus ligger på tillsyn av kommunala idrottshallar med syftet att säkerställa en god miljö för främst idrottande barn och ungdomar. Det finns 40 kommunala idrottshallar i Stockholm.

Under 2017 planerades följande uppnås inom tillsynen:

1. Inspektion av ca 20 idrottshallar.
2. Granskning görs av bland annat ventilation, rutiner för städning/hygien och risk för legionella och uppföljning av brister sker vid behov.

### Nyckelindikatorer:

1) Andel verksamheter som inspekterats med anmärkningar som kräver uppföljning. Årsmål: 0 %. **Utfall 2017: 4 %**

### VB:

22 inspektioner utfördes under perioden april-maj, vilket innebär att alla kommunala idrottsanläggningar som varit öppna för allmänheten under 2016-2017 är inspekterade. Inspektionerna utfördes i närvaro av respektive anläggningschef från idrottsförvaltningen samt förvaltare och/eller fastighetstekniker från fastighetskontoret, vilket medförde att heltäckande kunskap gällande verksamhet och drift fanns tillgängligt vid inspektionstillfället. Årets tillsyn resulterade i endast ett uppföljningsärendet. Detta avser en pågående fuktskada som bedöms kunna medföra olägenhet för människors hälsa. Fastighetskontoret har under hösten undersökt fuktskadan och arbetar aktivt med att avhjälpa den. Generellt ser det bra ut på anläggningarna och verksamheterna har en tillfredsställande egenkontroll. Några typer av brister var dock återkommande, främst kunskap om ventilationens kapacitet och huruvida ventilationens kapacitet reglerar antalet idrottande i lokalen. Vidare var städningen, särskilt högt upp i lokalen, undermålig i många fall liksom information till besökande om hygien- och smittorisker.

Fastighetskontoret har sedan årsskiftet övertagit ett större ansvar för underhållet av anläggningarna och det har initialt funnits kvarstående oklarheter avseende ansvarsfördelningen mellan förvaltningarna. Miljöförvaltningen har i samband med inspektionerna bidragit till att klargöra det miljörättsliga ansvaret och hur det fördelas mellan idrottsförvaltningen och fastighetskontoret. Detta har bidragit till ett ökat samförstånd mellan förvaltningarna, vilket bäddar för ett tätare samarbete framöver.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 40                            | 25                               | 290                         | 140                              | 100                                 | 50                    |
| VB   | 40                            | 22                               | 257                         | 147                              | 70                                  | 40                    |
| Diff | 0                             | -3                               | -33                         | 7                                | -30                                 | -10                   |

## Miljöbalken kap 9 Migrationsboenden

### Målsättning:

Förebygga smittspridning och olägenhet för människors hälsa. Fokus ligger på granskning av ventilation samt rutiner för städning och hygien.

Under 2017 planerades följande uppnås inom tillsynen:

1. Inspektion av 15 av stadens migrationsboenden (omfattar Migrationsverkets anläggningsboenden samt de kommunala och privata asyl-/PUT-boenden som finns).
2. Beroende på utvecklingen av flyktingströmmarna till Stockholm kan tillsynen behöva förändras, både i fråga om tillsynsinsatser och andra ändamålsenliga aktiviteter inom området.

### Nyckelindikatorer:

1) Andel verksamheter som inspekterats med anmärkningar som kräver uppföljning.

Årsmål: 0 %. **Utfall 2017:** 36 %

### VB:

Under hösten 2017 inspekterades 11 verksamheter i Stockholm (innefattar hem för vård eller boende (HVB) och stödboenden för ensamkommande flyktingbarn samt tillfälliga boenden för nyanlända som fått permanent uppehållstillstånd (PUT)). Den samlade bedömningen är att dessa i huvudsak höll god standard. Av totalt 11 inspektioner ledde 4 till uppföljning vilket motsvarar 36 %. Anmärkningarna var brister i ventilationens funktion (2 st), buller från fasta installationer (1 st) samt fukt- och mögel (2 st). En verksamhet hade anmärkning på både ventilation och fukt. I de fall förvaltningen följde upp ventilationens funktion berodde det på att boenderum saknade funktion för överluft alternativt frånluft vilket förhindrar cirkulation av luften. Utöver detta noterades buller från fasta installationer i ett boenderum samt misstänkta fuktskador i ett boenderum och i en korridor utanför ett boenderum.

Planen för 2017 var att inspektera 15 verksamheter. I våras fick förvaltningen, efter förfrågan, ta del av listor från IVO (Inspektionen för vård och omsorg) och socialförvaltningen över pågående verksamheter. Detta ledde till att förvaltningen fick kännedom om ca 25 nya verksamheter (utöver de som förvaltningen sedan tidigare hade vetskap om). Anledningen till att årets mål inte uppnåtts har flera orsaker. Vid kontakt med de "nya" verksamheterna framgick det att flera av dessa ännu inte startats/fått ungdomar placerade. En annan orsak var att förvaltningen valde att fokusera på verksamheter där det bodde ett kluster av personer (>1 person). I och med detta urval uteslöts verksamheter med spridda adresser vid årets tillsyn (det förekommer att verksamheter har flera träningslägenheter på olika adresser runtom i staden). En annan orsak till att årets mål inte uppnåddes var att några av de befintliga verksamheterna som förvaltningen sedan tidigare hade vetskap om ännu inte startat/fått tillstånd och i något fall upphört.

Eftersom migrationsboenden inte är anmälningspliktiga till förvaltningen är det inte säkert att förvaltningen får information när nya verksamheter startar. IVO vill dock att verksamhetsutövare, vid ansökan om start av ny verksamhet, ska ha en kontakt med miljöförvaltningen och på så vis har information om flera nya verksamheter kommit till förvaltningens kännedom. Efter granskning av listor över pågående verksamheter från IVO och socialförvaltningen har det dock noterats att många verksamheter ändå inte kommit till förvaltningens kännedom. Ett annat problem är att förvaltningen inte får information om när befintliga verksamheter upphör. Detta medför att det är svårt att bedöma

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsynsobjekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 33                           | 15                               | 393                         | 193                              | 120                                 | 90                    |
| VB   | 33                           | 11                               | 192                         | 129                              | 33                                  | 30                    |
| Diff | 0                            | -4                               | -201                        | -64                              | -87                                 | -60                   |

## Miljöbalken kap 9 Restaurang och evenemang

**Målsättning:** Minska risk för hörselskador hos människor i samband med evenemangsbesök mm. Bullermätningar utförs hos verksamhetsutövare.

**Nyckelindikatorer:**

1) Andel av de inspekterade verksamheterna som har brister som behöver följas upp. Årsmål: 0%. **Utfall 2017: 1 av 8**

**Uppföljning T2:**

För 2017 planerade förvaltningen att utföra mellan 10 till 15 inspektioner på nattklubbar och liknande verksamheter som spelar hög musik, rena konserter undantagna. Vid fyra tillfällen under hösten 2017 har miljöförvaltningen utfört inspektioner på sammanlagt 8 nattklubbar. Orsaken till att antalet inspekterade verksamheter blivit färre än planerat är att inspektionerna tar tid och att antal tillfällen kvällstid som har givits under hösten endast har kunnat bli tre på grund av tjänstledig personal. Vid utförda inspektioner har miljöförvaltningen i ett fall kunnat uppmäta ljudnivåer inne på en nattklubb som visade på överskridanden av gällande riktvärden. Utöver den riktade tillsynen mot verksamheter med höga ljudnivåer deltar förvaltningen även i möten med stadens evenemangsgrupp där genomförda respektive planerade evenemang går igenom. Med avseende på verksamheter med höga ljudnivåer har miljö- och hälsoskyddsnämnden under våren 2017 även tillstyrkt en motion gällande att ta fram en strategi för Stockholms uteliv.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   |                               | 10                               | 215                         | 75                               | 80                                  | 60                    |
| VB   |                               | 8                                | 205                         | 70                               | 80                                  | 60                    |
| Diff | 0                             | -2                               | -10                         | -5                               | 0                                   | 0                     |

### Miljöbalken kap 9 Alkoholremitter

**Målsättning:** Förebygga bullerstörningar för närboende till restaurangverksamheter genom handläggning av alkoholremitter.

**Nyckelindikatorer:**

- 1) Antal handlagda alkoholremitter. Årsmål: 330 stycken (prognos). **Utfall 2017:** 81%
- 2) Handläggningstid, två arbetsveckor. Årsmål: 95%. **Utfall 2017:** 96%

**Uppföljning T2:**

Under 2017 inkom 280 alkoholremitter till förvaltningen. Av dessa har 4 ansökningar avstyrkts. Den vanligaste grunden för ett avstyrkande är att det pågår klagomålsärenden rörande verksamheten. 11 remisser (4 %) har tagit längre tid än två arbetsveckor att handlägga. För några av dessa beror den längre handläggningstiden på att kompletterande uppgifter behövts från tillståndsenheten för att kunna lämna ett yttrande. Årsmålet att 95 % av ärendena ska handläggas inom två arbetsveckor uppnås.

Årsprognosen för antal remissyttranden att handlägga under 2017 uppgick i verksamhetsplanen till 330 remisser. Redan inför avstämningen i T2 visade det sig att antalet remisser under 2017 inte skulle komma att uppgå till 330. Detta särskilt eftersom fler remisser brukar komma in under våren än under hösten. Under 2017 inkom 85 % av de prognostiserade 330 remisserna. Antal inkommande remisser per år är antaganden som förvaltningen gör utifrån inflödet under tidigare år.

Förvaltningen har deltagit i tre träffar under det gångar året med socialförvaltningens tillståndsenhet. Mötena syftar till att utveckla och förenkla remissarbetet mellan förvaltningarna.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   |                               | 330                              | 430                         | 330                              | 80                                  | 20                    |
| VB   |                               | 280                              | 336                         | 236                              | 80                                  | 20                    |
| Diff | 0                             | -50                              | -94                         | -94                              | 0                                   | 0                     |

## Miljöbalken kap 9 Bassängbad

### Målsättning:

Tillse att anläggningarna har rent vatten, bra luft och god hygien. Vid tillsynen granskas och bedöms verksamhetsutövarens egenkontroll för drift och underhåll.

Under 2017 planerades följande uppnås inom tillsynen:

1. Under 2017 fortsätter tillsynsprojekt gällande städning och hygien på inomhusanläggningar. Förutom kontroll av badanläggningarnas rutiner kring städning och hygien, utförs provtryckning på ytor för hygienisk kontroll.
2. Badvattenövervakning med granskning av analysrapporter och egenkontroll.
3. Handläggning av nyanmälningar, renoveringar och eventuella klagomål, samt uppföljning av ärenden från tidigare års tillsyn.

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andel inspekterade bassängbad som fått anmärkning på badvattenkvaliteten. Årsmål: < 30 %.

**Utfall 2017:** 26 % av anläggningarna har haft bakterieöverskridanden och 60 % har haft överskridanden gällande de kemiska parametrarna.

### Uppföljning VB:

1. Tillsynsprojektet städning och hygien på inomhusbad har slutförts. Totalt har 42 anläggningar tillsynats inom projektet. Bristerna är stora både avseende städning och hygien på anläggningarna. Endast en tredjedel av anläggningarna är tillräckligt rena. Hälften av anläggningarna saknar kunskap om de städkemikalier de använder och om städkemikalierna är anpassade för bassängbad. De saknar även rutin för desinficering av ytor. Det är vanligt med brister i städmetodik, likaså är det vanligt med brister i hygieninformationen som riktas till badgästerna. Tydlig vägledning för städning och hygien saknas i dagsläget. Det har inte heller funnits någon metod för att kontrollera resultatet av städning. En metod för detta har nu introducerats genom projektet. I maj anordnade bassängnätverket en konferens om städning och hygien, där både verksamhetsutövare och inspektörer deltog. I maj hölls inom MSL en välbesökt konferens för inspektörer och verksamhetsutövare där resultatet av städ och hygienprojektet redovisades och diskuterades.

2. Resultaten av årets badvattenövervakning visar att det är ungefär lika många anläggningar som har haft problem med både bakterie- och kemikalieöverskridanden i år som år 2016. Av de totalt 68 anläggningar som varit i drift under året har 18 anläggningar (26 %) haft problem med heterotrofa bakterieöverskridanden under perioden 1 januari – 30 november 2017 och sju anläggningar (10 %) har haft problem med *Pseudomonas Aeruginosa*. Vid bakterieöverskridanden måste verksamhetsutövarna rapportera in till miljöförvaltningen vilka åtgärder de vidtagit och resultatet av uppföljande prover.

Av de sju anläggningar som haft problem med *Pseudomonas Aeruginosa* har fyra anläggningar endast haft enstaka fall som genast åtgärdats. Tre anläggningar har återkommande problem med *Pseudomonas Aeruginosa*, heterotrofa bakterier och kemiska parametrar. Dessa har därför förelagts att utreda orsakerna till detta och inkomma med åtgärdsförslag. I ett fall har anläggningen förbjudits att använda sina bubbelpooler eftersom bristerna bedömdes vara så allvarliga att det förelåg risk för människors hälsa. Anläggningen har därefter genomfört åtgärder som förvaltningen bedömt som tillräckliga. 41 anläggningar (60 %) har haft avvikelser när det gäller kemiska parametrar, såsom förhöjda värden på klor, turbiditet och COD/TOC.

3. Handläggning har utförts i fyra anmälningsärenden.

4. Förutom konferensen om städning och hygien har ytterligare två konferenser anordnats under 2017 inom MSL och miljöförvaltningen har varit medarrangör för dessa. Dessa konferenser fungerade som utbildning för inspektörer och handlade om miljöklassning av badhus, badtunnor samt utbildning i vattenrening för bassängbad.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | - varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|------------------------|
| VP   | 79                            | 68                               | 1357                        | 801                              | 256                                 | 300                    |
| VB   | 79                            | 68                               | 1380                        | 800                              | 256                                 | 324                    |
| Diff | 0                             | 0                                | 23                          | -1                               | 0                                   | 24                     |



## Miljöbalken kap 9 Strandbad

### Målsättning:

Kontrollera att de officiella strandbaden har god vattenkvalitet. Ingen ska bli sjuk av att bada vid stadens officiella strandbad.

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andel inspekterade strandbad där badvattnet visat otjänliga provresultat. **Utfall 2017:** 16 %.
  - 2) Andel provtagningsplatser där algblomning indikerats. **Utfall 2017:** 20 %.
  - 3) Andel badvattenprov utan anmärkning. Årsmål: 2016, 85 %. 2017, 87 %. 2018, 89 %. 2019, 90 %.
- Utfall 2017:** 82 %.

### Uppföljning VB:

Inför sommarens tillsyn hölls i maj en strandbadsinformation där bl.a. parkingenjörerna från stadsdelarna deltog. Alla stadsdelar och verksamheter som driver ett strandbad har beställt strandbadprovtagning av förvaltningen för badsäsongen 2017.

Badvattenkvaliteten vid Stockholms 31 officiella strandbad har under sommaren 2017 visat ett något sämre resultat än föregående år. Av de totalt 273 prover som har tagits under sommaren har 9 prover visat otjänligt resultat jämfört med 8 otjänliga prover under badsäsongen 2016. Antalet prover som har visat tjänligt med anmärkning var 49 stycken jämfört med 28 stycken under 2016.

Vad som orsakat detta är inte tydligt. Under sommaren har det inte förekommit några kraftiga skyfall som skulle ha kunnat förorena badvattnet med avrinningsvatten från omgivande mark, eller som skulle ha kunnat ge upphov till bräddningar från avloppsnätet. En orsak till det försämrade resultatet kan vara de många kalla och blåsiga dagarna under sommaren. Stränderna har då inte besökts av så många badande. Istället har mycket sjöfågel, framförallt kanadagäss och gräsänder, uppehållit sig på en del av stränderna. Dessa fåglar förorenar stränderna med sin avföring. Blåsten har givit upphov till vågor som gjort att avföringen dragits ner och förorenat vattnet med bakterier. Förvaltningen har uppmärksammat detta och för en dialog med berörda stadsdelar om att förbättra skötseln av stränderna med avseende på fågelavföring.

Algblomning har indikerats vid 6 strandbad i sommar, dessa är Solviksbadet, Ängbybadet, Hässelby allmänna bad, Kanaanbadet, Lövstabadet och Maltesholmsbadet.

Maltesholmsbadets östra provtagningspunkt har sedan tidigare bedömts ha dålig badvattenkvalitet enligt EU:s regelverk. Förvaltningen genomförde därför extra provtagningar av strandbadet under denna sommar. Extra prover har tagits vid Maltesholms östra och västra punkter, det vill säga proverna har tagits vid bryggorna och vid strandkanten. Av de 36 prover som tagits under badsäsongen 2017 har 18 varit tjänliga, 14 tjänliga med anmärkning och 4 otjänliga. Förvaltningen har kontaktat Stockholm Vatten och Avfall AB för att få hjälp med ledningskartläggning i området. Samarbetet med Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning kommer att utökas och stranden behöver skötas bättre avseende sjöfågel som förorenar stranden och vattnet. Båtklubbar som ligger i närheten av strandbadet ska genom förvaltningens tillsyn kontrolleras för att tillse att de har

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 31                            | 31                               | 275                         | 155                              | 80                                  | 40                    |
| VB   | 31                            | 31                               | 637                         | 213                              | 310                                 | 114                   |
| Diff | 0                             | 0                                | 362                         | 58                               | 230                                 | 74                    |

## Miljöbalken kap 9 Plaskdammar

### Målsättning:

Att stadens plaskdammar för barn har god vattenkvalitet.

Under 2017 ska följande uppnås inom tillsynen:

1. Systemtillsyn med inspektion på 10 anläggningar, inkl. stickprovskontroll av badvattenkvaliteten.
2. Badvattenövervakning, d.v.s. kontroll av vattenkvaliteten via granskning av analysvar och incidentrapporter för samtliga plaskdammar i drift.
3. Återkommande konferenser som hålls med alla berörda för driften.

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andel inspekterade plaskdammar där badvattnet visat otjänliga provresultat. **Utfall 2017:** 83 %.

### Uppföljning VB:

Inför sommarsäsongen hade miljöförvaltningen ett uppstartsmöte med representanter för stadsdelsförvaltningarna, Nomor (provtagare), SKÅ (driftentreprenören) och Speedup (skapare av den app som används vid inrapportering) så att badvattenprovtagningen skulle fungera bra under sommaren. Resultatet av sommarens badvattenövervakning visade att 45 dammar (83 %) av de totalt 54 plaskdammar som var i drift, hade överskridanden av heterotrofa bakterier och/eller bakterien *Pseudomonas Aeruginosa* (PA). Antalet dammar med överskridande av heterotrofa bakterier var 38 st. (70 %) och antalet dammar med överskridande av PA var 31 st. (57 %). 23 av dammarna hade endast 1 överskridande, 11 av dammarna hade 2 överskridanden och 11 av dammarna hade 3-5 överskridanden av bakterier och/eller PA under säsongen. Vid överskridanden är rutin att driftentreprenören åker ut och tömmer och rengör dammen. I jämförelse med föregående år har antalet dammar med överskridanden av heterotrofa bakterier och/eller PA ökat från 59 % till 83 %. En möjlig förklaring kan vara bristfällig städning av kringliggande ytor och att sommaren var relativt torr, vilket kan bidra till att omkringliggande gräsytor slits och jordytor blottas. Detta gör att jord lättare förs med de badande ner i dammarna jordbakterien PA hamnar i badvattnet. Stadsdelen Farsta har inte haft några överskridanden av heterotrofa bakterier och/eller PA i år. Troliga förklaring till detta är att stadsdelen arbetat med städningen och att en av stadsdelens dammar som tidigare år haft problem har renoverats. Speed-Up rapporter lämnas in till miljöförvaltningen av driftentreprenören SKÅ vid de tillfällen då klor- och pH-halter under- och/eller överskrids eller då nedskräpning av dammen skett. Antalet Speed-Up rapporter har minskat sedan från 2 320 st år 2015 till årets 927 st av 8 848 möjliga rapporter. Slutsatsen av detta är att badvattnet blivit bättre vad gäller de kemiska parametrarna. Under juni inspekterades totalt 10 plaskdammar. Miljöförvaltningen tog vattenprover i 9 av dammarna (en dammvar tömd för rengöring). Ingen av dammarna hade några bakterie-överskridanden vilket kan bero på att vädret var relativt kallt och att badsäsongen därför inte riktigt hade kommit igång ännu. Majoriteten av plaskdammar fick anmärkningar gällande markskador och dålig städning/rengöring av omkringliggande ytor inför säsongen. Detta är anmärkningar som återkommer vid den årliga plaskdammsinsynen oavsett vilka plaskdammar som inspekterats. Den årliga plaskdammskonferensen med stadsdelarna och andra berörda fokuserade på städning av omkringliggande ytor och en gemensam genomgång av tidigare framtagna rutiner för städning av närliggande ytor eftersom detta är ett återkommande problem. Vid konferensen konstaterades även att majoriteten av plaskdammar nu har installerat pH-reglering. En nyanmälan för plaskdammen Ådalen i Vällingby har handlagts.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 56                            | 10                               | 495                         | 290                              | 75                                  | 130                   |
| VB   | 56                            | 10                               | 439                         | 264                              | 75                                  | 100                   |
| Diff | 0                             | 0                                | -56                         | -26                              | 0                                   | -30                   |

## Miljöbalken kap 9 Hygienverksamheter

### Målsättning:

Verksamhetsutövare ska ha en god egenkontroll för att förebygga risk för skada eller smitta. Fokus på tillsyn av stickande/skärande verksamheter med risk för blodsmitta.

Under 2017 planeras följande uppnås inom tillsynen:

1. Handläggning av ca 70 nyanmälda verksamheter.
2. Riktad tillsyn på 20 tatueringsverksamheter innefattande granskning av tatueringsfärger och rutiner för hygien.
3. Riktad tillsyn på ytterligare 15 verksamheter som är stickande/skärande.
4. Tillsyn av utbildare av kosmetiska tatuerare, 7 st.

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andel inspekterade verksamheter med fungerade hygienrutiner för att förhindra smittspridning. Årsmål: 100 %. **Utfall 2017:** 90 %
- 2) Andel inspekterade verksamheter med felaktigt märkta tatueringsfärger. Årsmål: 0 %. **Utfall 2017:** 28 %.

### Uppföljning VB:

1. Det har inkommit 96 anmälningar som varit aktuella för handläggning. I åtta fall har anmälan inkommit efter uppmaning från miljöförvaltningen i samband med den riktade tillsyn som utfördes under våren. I huvudsak har verksamheterna goda hygienrutiner. Uppföljning, antingen avseende brister i egenkontrollen eller brister gällande lokalens utformning, har skett i 14 ärenden. Förutom de anmälningar som inkom under 2017 handlades i början av året även 14 anmälningar som inkom i slutet av 2016.
2. Under våren har riktad tillsyn bedrivits på 18 tatuerare och kosmetiska tatuerare avseende hygien- och smittskyddsrutiner samt tatueringsfärger. Majoriteten (83%) av de besökta verksamheterna hade god egenkontroll avseende hygien och smittskydd. Hygienbrister som konstaterades hos verksamheter som fick anmärkningar gällde rutin för instrumentrengöring och användning av ytdesinficeringsmedel utan alkohol. Hos 14 av de 18 besökta verksamheterna (78%) påträffades brister gällande tatueringsfärgerna. Vanligast var att information som ska lämnas till kund saknades eller var bristfällig och att tatueringsfärgerna saknade sterilitetsmärkning. Av de besökta verksamheterna var det 11 st som fick anmärkning som krävde uppföljning. Hos fyra av verksamheterna hittades tatueringsfärger med otillåtna ämnen. En verksamhet har förelagts att inkomma med redovisning.
3. Planerad riktad tillsyn på ytterligare 15 verksamheter som är stickande/skärande har inte hunnits med eftersom antal anmälningsärenden och klagomål varit betydligt fler än planerat.
4. Endast en av de sju verksamheter som erbjuder kosmetisk utbildning erbjöd även behandlingar och då var det bara den som inkluderades i tillsynen. Verksamheten fick anmärkning på att tatueringsfärger som salufördes inte uppfyllde gällande märkningsregler avseende den information som tatueringsfärgen ska vara försedd med.
5. Under året har även 10 st klagomål på hygienverksamheter utretts. I två fall blev förvaltningen kontaktad av Konsumentverket och i ett fall av Strålsäkerhetsmyndigheten. En gemensam inspektion utfördes även med Strålsäkerhetsmyndigheten. I sju av fallen bedömde miljöförvaltningen att klagomålen var obefogade, men i tre fall drev miljöförvaltningen

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 574                           | 100                              | 547                         | 347                              | 150                                 | 50                    |
| VB   | 685                           | 130                              | 1278                        | 434                              | 450                                 | 394                   |
| Diff | 111                           | 30                               | 731                         | 87                               | 300                                 | 344                   |

## Miljöbalken kap 9 Radon

### Målsättning:

Alla flerbostadshus i staden ska ha radonhalter under riktvärdet 200 Bq/m<sup>3</sup>. En e-tjänst ska upprätthållas där allmänheten kan se vilka fastigheter som är radonmätta.

Kommentarer: Det finns 17 087 byggnader i Stockholm. Antalet med planerad tillsyn utgörs av planerat antal handlagda ärenden.

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som är kontrollerade avseende radon och har radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m<sup>3</sup> luft. Årsmål: 75 %. **Utfall 2017:** 69 %.
- 2) Andel flerbostadsfastigheter totalt i de kommunala bostadsbolagen som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m<sup>3</sup> luft. Årsmål: 90 %. **Utfall 2017:** 86 %.
- 3) Antal användare av e-tjänst för uppmätta radonhalter. **Utfall 2017:** 13 100.

### Uppföljning VB:

Radontillsynens mål för året är att 75 % av samtliga flerbostadshus i Stockholm ska vara kontrollerade gällande radon och ha radonhalter under riktvärdet 200 Bq/m<sup>3</sup>. Totalt har 69 % av flerbostadsfastigheterna uppnått det hittills i år.

Andelen flerbostadsfastigheter i de kommunala bostadsbolagen som har kontrollerats avseende radon och har radonhalter under riktvärdet 200 Bq/m<sup>3</sup> luft är 86 % och årsmålet är 90 %.

Årets mål för antal klarmarkerade fastigheter är baserat på antal utskickade uppmaningar att mäta radon med en prognos av hur många som skulle hinna mäta och redovisa radonvärden under riktvärdet.

Förvaltningen har under året handlagt i 1532 ärenden inklusive avslutade under året. I 152 ärenden har höga radonhalter uppmätts i byggnaderna. Dessa ärenden pågår fortfarande. Under året har förvaltningen avslutat 361 radonärenden varav 50 ärenden med byggnader där det tidigare funnits höga radonhalter men som nu är radonsanerade.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | se kommentar                  | 1500                             | 3696                        | 1817                             | 690                                 | 1189                  |
| VB   |                               | 1532                             | 3983                        | 1978                             | 637                                 | 1368                  |
| Diff | #####                         | 32                               | 287                         | 161                              | -53                                 | 179                   |

## Miljöbalken kap 9 Djurtillstånd

### Målsättning:

Tillståndspröva ansökningar för hållande av orm, fjäderfä och lantbruksdjur inom detaljplanlagt område i enlighet med kravet i stadens hälsoskyddsföreskrifter.

**Kommentarer:** Objekt med tillsyn avser uppskattat antal ansökningar om tillstånd.

### Nyckelindikatorer:

1) Andel tillstånd för orm, fjäderfä och lantbruksdjur som handläggs inom fyra veckor. Årsmål: 95 %.

**Utfall 2017:** 95 %

### VB:

Under 2017 har det kommit in 20 ansökningar, varav

17 höns-, vaktel-, får-, och lammstillstånd samt 3 ormtillstånd. 95 % har hanterats inom 4 veckor. Att 5% tog längre tid än 4 veckor att handlägga är en följd av att resurser lagts på extraordinär registervård inklusive en inventering av befintliga tillstånd samt att funktionen direktservice (DS) har lagts ner på avdelningen den 1 mars 2017.

I början av 2017 identifierades ett behov av extraordinär registervård och inventering av befintliga djurtillstånd, vilket nu har utförts. Syftet med insatsen var att uppnå en mer tydlig, enhetlig och effektiv beslutsprocess. Förvaltningen har under året kartlagt djurtillstånden och identifierat de tillstånd som har gått ut. Arbetet har bland annat lett till en rutin för att, vid behov, skicka ut uppmaningar till förnyelse av tillstånden. Sedan nedläggningen av DS har inflödet av frågor till djurtillståndshandläggarna ökat markant. Bedömningen är att DS hanterade en betydande andel av detta inflöde tidigare. Förvaltningen följer nu upp hur mycket tid som går åt till att hantera inflödet av frågeställningar från allmänheten till funktionsbrevlådan, detta för att identifiera om det finns behov av mer handläggartid på området.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg.<br>tillsyns-<br>objekt<br>2017 | Varav<br>antal med<br>planerad<br>tillsyn | Totalt<br>antal<br>timmar<br>tillsyn | -varav<br>direkt<br>debiterbar<br>a timmar | - varav<br>indirekt<br>debiterbar<br>a timmar | -varav<br>ej<br>debiter<br>bara |
|------|-----------------------------------------|-------------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------|
| VP   |                                         | 10                                        | 86                                   | 16                                         | 20                                            | 50                              |
| VB   |                                         | 20                                        | 133                                  | 36                                         | 20                                            | 77                              |
| Diff | 0                                       | 10                                        | 47                                   | 20                                         | 0                                             | 27                              |

## Miljöbalken kap 9 Övrigt arbete med hälsoskydd

### Målsättning:

Besvara frågor från allmänheten, stödja övriga handläggare med expertkompetens, storstadssamarbete, kontaktperson dricksvatten, elektromagnetisk strålning, jourbil, många nätverk till exempel hus- och ventilationsnätverket, MSL, omvärldsbevakning, utbildningar och utveckling.

### Uppföljning VB

Funktionen Direktservice var föremål för utvärdering under 2016. Den 1 december 2016 genomfördes några mindre förändringar avseende bemanningen av funktionen och från den 1 mars 2017 har funktionen i dess tidigare form avvecklats. I den nya organisationen ansvarar respektive arbetsområde/funktion för sina egna frågor istället för av den tidigare funktionen Direktservice. Inflödet av frågor till avdelningen hanteras som tidigare i första hand av Kontaktcenter som startar ärenden i stadens interna ärendehanteringssystem för Kontaktcenter, KCH, i de fall de inte kan lösa frågeställningarna själva. Inflödet av telefonsamtal till Kontaktcenter har successivt minskat sedan 2013 och trenden pekar mot ett fortsatt minskat inflöde via telefon. Förvaltningen kan istället se ett ökat inflöde av frågor via e-post.

Antal inkomna samtal till KC till och med november i år var 10470, varav 10027 samtal besvarats av KC. 2607 KCH-ärenden har startats och skickats vidare till förvaltningen för hantering.

Den utvärdering som genomförts visar att medarbetarna är nöjda med det nya arbetssättet. Vad gäller servicenivån gentemot stadens medborgare får närmare 75 % svar på sin fråga direkt via stadens kontaktcenter, som har behörighet att gå in och titta i ECOS och därmed kan svara på enklare frågor rörande pågående ärenden. Av de resterande 25% av frågeställningarna som skickas vidare till förvaltningen (hälsoskyddavdelningen) löses 61% inom 24 h, varvid återkoppling till medborgaren sker, vilket innebär att minst 90% av medborgarna som söker kontakt med miljöförvaltningen får återkoppling inom 24 h. Att en frågeställning är löst innebär huvudsakligen att medborgaren antingen har fått svar på sin fråga, blivit hänvisad till annan avdelning på förvaltningen, myndighet eller instans, eller att ett ärende har initierats i ecos.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   |                               |                                  | 6530                        | 0                                | 6530                                | 0                     |
| VB   |                               |                                  | 6530                        |                                  | 6530                                |                       |
| Diff | 0                             | 0                                | 0                           | 0                                | 0                                   | 0                     |

## Miljöbalken kap 10 Kvicksilver

### Inriktning:

Verksamheter där kvicksilver hanteras eller har hanterats. Tillsynen syftar till att, genom återkommande besök, söka säkerställa fortsatt god skötsel av amalgamavskiljare/kemikaliehantering hos tandläkare. Genom riktade insatser uppmuntra till/förelägga om sanering av kliniker. För labbverksamheter och vårdinrättningar som ingår i branschen handlar det om att medverka till att verksamheternas egenkontroll fortsätter att utvecklas.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom utsläpp/spridning av kvicksilver reduceras så långt som möjligt.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom fortsatta uppmaningar/förelägganden säkerställa att amalgamsanering genomförs, bedömt antal ca 10 stycken. Avser påbörjade ärenden där sanering inte genomförts trots tidigare uppmaning/föreläggande, där slutrapportering inte skett etc
2. genom att hantera anmälda saneringar, dvs. förelägga om försiktighetsmått och följa upp slutrapporter av arbetena, säkerställa att dessa genomförs på bra sätt
3. genom inspektion av ca 80 tandvårdskliniker kontrollera, i första hand, egenkontroll och rutiner för amalgamavskiljning
4. genom granskning av årsrapporter och tillsynsbesök hos laboratorie- och vårdverksamheter kontrollera verksamheternas rutiner/egenkontroll
5. att hantera anmälan om ägarbyte, klagomål etc. i enlighet med de servicemål som finns för ärendetyperna

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andelen tandläkare som bedriver verksamhet i lokaler med avloppsrör som bedömts vara fria från kvicksilver. Årsmål 100 %. Utfall 2017: 97 %

### Uppföljning:

- 1 & 2. Under året har 20 anmälningar om sanering behandlats och fått förelägganden om försiktighetsmått
3. 60 tillsynsbesök har genomförts och sammanlagt har knappt 90 verksamheter omfattats av tillsyn
4. Genomfört enligt plan - de tre verksamheter som finns i förvaltningens tillsynsregister har fått besök under året och en genomgång av mindre vårdanläggningar har påbörjats.
5. Målet uppfylls under det gångna året

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 433                           | 80                               | 871                         | 751                              | 100                                 | 20                    |
| VB   | 423                           | 88                               | 1045                        | 887                              | 158                                 | 0                     |
| Diff | -10                           | 8                                | 174                         | 136                              | 58                                  | -20                   |

## Miljöbalken kap 10 PCB

**Inriktning:** Tillsynens syfte är att säkerställa att den sanering av PCB-haltiga golv- och fogmassor som föreskrivs i PCB-förordningen genomförs. Detta uppnås bl.a. genom information till berörda fastighetsägare och genom förelägganden om försiktighetsmått vid och inspektion av anmälda PCB-saneringar.

**Målsättning:** Tillsynen ska säkerställa att avlägsnandet av PCB-haltiga fog - och golvmassor sker i enlighet med förordningens bestämmelser.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom uppmaningar/förelägganden till fastighetsägare som fått dispens som löper ut under år 2017 säkerställa att sanering av PCB genomförs
2. genom att behandla anmälningar om sanering/förelägga om försiktighetsmått verka för att avlägsnandet av PCB sker med minsta möjliga negativ påverkan på omgivningen (bedömt antal, 15 st).
3. att ta emot och besvara PCB-inventeringar från alla fastigheter som är berörda av PCB-förordningen.
4. genom hantering av dispensansökningar verka för att sanering sker i enlighet med förordningens krav
5. att besvara förfrågningar från fastighetsägare, konsulter och entreprenörer avseende enskilda byggnaders status

**Nyckelindikatorer:** 1) Andelen fastigheter byggda mellan år 1956-1973 som är fria från PCB. Årsmål 100 %. Utfall 2017: 94,8 % (Andelen PCB-fria fastigheter ökar år från år. Meddelade dispenser, varav vissa är rätt långa, innebär dock att PCB kommer att finnas kvar ännu lång tid framåt)

### Uppföljning:

1. Samtliga berörda fastighetsägare har fått brev med info om att dispensen löper ut
2. 37 anmälningar om sanering har kommit in. I likhet med tidigare år kommer det in ärenden som avser fastigheter som klassats som PCB-fria, sanerade etc varför antalet överstiger det som planerats utifrån kända registeruppgifter
3. Endast ett sådant ärende har registrerats men kompletterande inventeringar kommer ofta in i samband med planerade ombyggnationer alternativt inför saneringar
4. Fem dispensärenden har hanterats. Det rör sig dels om ansökningar om förlängd dispensetid, pga förändrade förutsättningar, och dels om dispenser avseende PCB som upptäckts nyligen (jfr punkt 2)
5. En stadig ström av frågor kommer från fr a konsulter - inte minst i samband med fastighetsöverlåtelser. Även enskilda fastighetsägare frågar då det visar sig att man inte har eget underlag när man får brev från förvaltningen om att det är dags att sanera.... Då dessa förfrågningar inte registreras kan inget antal uppges

I samband med undersökningar för att lägga ner ny sjökabel i Mälaren har extremt höga halter av PCB och tungmetaller påträffats i närheten av Nockebybron. En närmare undersökning, i syfte att fastställa utbredningen, har gjorts under hösten och kommer att rapporteras efter årsskiftet.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 100                           | 40                               | 612                         | 612                              | 0                                   | 0                     |
| VB   | 99                            | 62                               | 606                         | 604                              | 2                                   |                       |
| Diff | -1                            | 22                               | -6                          | -8                               | 2                                   | 0                     |



## Miljöbalken kap 10 Förorenad mark

### Inriktning:

Tillsynen ska, genom råd och förelägganden, söka säkerställa att förorenade markområden saneras på ett från hälso- och miljösynpunkt bra sätt. Genom riktade undersökningar öka kunskapen om bl.a. historiskt förorenade områden.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att markområden används på ett sätt som inte innebär risker för hälsa och miljö.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom hanteing av upplysningar om påträffade föroreningar resp. anmälningar om efterbehandling säkerställa att behövliga efterbehandlingsåtgärder vidtas. Antalet styrs utifrån och en ökad medvetenhet om frågan har stadigt ökat antalet. De senaste åren, 2014 och 2015, har 100-talet sådana ärenden och omfattningen bedöms vara oförändrad framåt.
2. genom att fortsatt delta i arbetet med förbättrad masshantering lokalt och regionalt minska branschens negativa miljöpåverkan
3. genom att delta i arbetet med att klarlägga förutsättningarna för multifunktionella ytor, t.ex. alternativ/kompletterande användning av båtuppläggningsplatser, verka för en effektiv markanvändning
4. att arbeta för att aktuella "ledningsföretag" tar fram masshanteringsplaner liknande den som Stockholm Vatten tillämpar.
5. genom fortsatt tillsyn över/bevakning av Ellevios arbete med avveckling/sanering av oljekabelnätet säkerställa att avveckling genomförs så snart som möjligt

### Nyckelindikatorer:

- 1) Antal upplysningar om förorenad mark. **Utfall 2017:** 63
- 2) Antal anmälningar om efterbehandling. **Utfall 2017:** 29

### Uppföljning:

1. Dryga 90-talet ärenden har registrerats under året
2. Förvaltningen har deltagit i de inledande mötena i det projekt - i syfte att identifiera platser inom staden som kan användas för masshantering - som drivs av Exploateringskontoret
3. Vid förvaltningens kontakter med Idrottsförvaltningen, inför den planerade markprovtagningen på båtuppläggningsplatser, visade det sig att Idrotten endast såg alternativ/kompletterande användning som intressant vid någon eller några enstaka platser. Markprovtagning på fyra båtuppläggningspalter har genomförts för att ge underlag till översiktlig beräkning av framtida saneringskostnader men också för att fungera som underlag för lokala åtgärdsprogram för vatten. Rapporteras efter årsskiftet.
4. Projektplan har upprättats, uppstarten har försenats och arbetet startar kommande år.
5. Två tillsynsmöten för att följa bolagets arbete har genomförts. Vidare har tio

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | Reg saknas                    | Händelsestyrt                    | 1410                        | 540                              | 860                                 | 10                    |
| VB   |                               |                                  | 2908                        | 828                              | 1702                                | 378                   |
| Diff |                               |                                  | 1498                        | 288                              | 842                                 | 368                   |

## Miljöbalken kap 14 Kosmetiska produkter

### Målsättning:

Förebygga allergier och ohälsa genom att minska antal saluförda produkter som innehåller otillåtna ämnen eller inte är korrekt märkta. Under 2017 fokuseras tillsynen på herrkosmetika t.ex. skäggoljor samt tillsyn på kosmetiska produkter hos frisörer, apotek och butiker som inte har kosmetiska produkter som sin huvudinriktning till exempel inredningsbutiker.

**Kommentar:** Det går inte att ange antal tillsynsobjekt eftersom dessa produkter säljs i ett mycket stort antal butiker.

### Nyckelindikatorer:

1) Andel inspekterade försäljningsställen med allvarliga anmärkningar\*. Årsmål: 0%. **Utfall 2017:** 33 %.

2) Andel inspekterade försäljningsställen utan anmärkning. Årsmål: 50%. **Utfall 2017:** 3 %

**Kommentar:** Anmärkningarna är till exempel att varningstexter och funktion saknas på svenska eller att butikens egen prisetikett döljer delar av viktig information såsom innehållsförteckning

\*Allvarlig anmärkning = innehåll av förbjudna ämnen, innehållsförteckning saknas, ansvarig person saknas, passerat hållbarhetsdatum, kraftigt felaktig innehållsförteckning

### Uppföljning VB:

Under året har 30 verksamheter som säljer kosmetiska produkter inspekterats. Det har handlat om butiker med inriktning mot t.ex. heminredning, kläder och kosmetika samt apotek. Märkningsbrister har påträffats i majoriteten av butikerna och de vanligaste är att varningstexter och/eller funktion/användningsområde inte har stått på svenska. En annan vanlig men mindre allvarlig brist har varit att butikens eller leverantörens egna etiketter, t.ex. prisetiketter, har täckt över viktig information. I 9 butiker påträffades produkter med allvarliga anmärkningar, varav en av butikerna sålde en produkt med ett otillåtet ämne. Övriga allvarliga anmärkningar har varit att ansvarig person eller annan viktig information saknas.

Majoriteten av butikerna har efter inspektionen rättat till märkningsbristerna varför saluförbud eller föreläggande inte har varit aktuellt utom i något enskilda fall. Däremot har 10 av de besökta verksamheterna fått beslut om miljöstraffavgift gällande märkningsbristerna.

Merparten av verksamheterna som har besökts är kedjor, vilka har flera butiker i Stockholm och/eller runt om i landet. Kontrollen har gjort att de brister som miljöförvaltningen påtalat har rättats till i samtliga av kedjornas butiker. I vissa fall har tillverkaren gjort ändringar i produktionen av förpackningar, vilket har medfört att samtliga produkter av det berörda märket har anpassats till den svenska marknaden. De rättelser som har gjorts till följd av en inspektion i en enskild butik har därför fått en stor effektspridning runt om i landet och i betydligt fler butiker än bara den inspekterade. Miljöförvaltningen har även bistått med information och råd till verksamhetsutövarna om hur lagstiftningen inom området ska tillämpas. Bedömningen är att butikskedjor har en förhållandevis god egenkontroll jämfört

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2016 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | Se kommentar                  | 30                               | 1100                        | 570                              | 245                                 | 285                   |
| VB   |                               | 30                               | 491                         | 182                              | 200                                 | 109                   |
| Diff | #####                         | 0                                | -609                        | -388                             | -45                                 | -176                  |

## Miljöbalken kap 14 Miljögifter i varor

**Inriktning:** Kampanjer med tillsyn och information till berörda verksamheter och aktörer om riskerna med kemikalier, kandidatförteckning, begränsningar/förbud mm. Huvuddelen av tillsynsaktiviteterna bedrivs inom det s.k. storstadssamarbetet där beslut ännu inte fattats om vilka projekt som ska drivas. Kommentar: Ett stort antal tillsynsobjekt kan vara aktuella. Går ej att precisera registrerat antal objekt. Antal med planerad tillsyn är ej känt.

### Målsättning:

Målet för tillsynen är *dels* att ge företag som säljer kemiska produkter och varor med kemiska ämnen ökad kunskap kring de bestämmelser man måste iaktta och *dels* att ge konsumenter ökad kunskap om vilka regler som gäller och vilka rättigheter man har som konsument. Tillsynen, som huvudsakligen bedrivs i gemensamma projekt med Göteborg, Malmö och Helsingborg, utgår från barnperspektivet när tillsynskampanjer planeras. Normalt genomförs tre årliga tillsynskampanjer och exakt vilka fastställs kring årsskiftet.

Tillsynsaktiviteter inom området finns även redovisade under "övrigt arbete med kemikaliefrågor". Den debiterbara tiden (timtid) för bägge områdena, liksom intäkterna, redovisas under samma projekt i ekonomisystemet.

### Nyckelindikatorer:

1) Andel inspekterade försäljningsställen med allvarliga anmärkningar\*. Årsmål: 0%. **Utfall 2017:** 40 - 50%

\* Exempel på allvarlig anmärkning är t.ex. innehåll av förbjudna ämnen eller att innehållsförteckning saknas

### Uppföljning:

Varutillsynen bedrivs huvudsakligen inom ramen för det s.k. storstadssamarbetet.

Årets första projekt avsåg förekomst av bl.a. vissa metaller i elektriska produkter – en varugrupp som regleras av EU:s RoHS-direktiv. Rapporten har redovisats för nämnden under hösten, brister i en tredjedel av butikerna. Även det andra av årets gemensamma projekt, inriktat på sport och fritid, har redovisats och här noterades brister i var femte butik.

Förvaltningen har genomfört tillsyn på 15-talet konstgräsplaner där en viktig fråga är spridningen av mikroplaster, vilket i sig skulle kunna betraktas som en avfallsfråga. Den övergripande bedömningen är att åtgärder för att minska spridning av mikroplast kan vidtas vid anläggningarna - rapporteras till nämnden efter årsskiftet.

Under hösten deltar förvaltningen i Kemikalieinspektionens CLP-projekt, dvs tillsyn i detaljhandeln över märkning av kemiska produkter. Resultaten ska redovisas till Keml innan årets slut. Det sammantagna resultatet för Stockholms del är ännu inte klart men uppskattningsvis har anmärkningar riktats mot ungefär hälften av butikerna.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   |                               |                                  | 650                         | 30                               | 605                                 | 15                    |
| VB   |                               |                                  | 0                           | 0                                | 0                                   | 0                     |
| Diff | 0                             | 0                                | -650                        | -30                              | -605                                | -15                   |

## Miljöbalken kap 14 Övrigt arbete med kemikaliefrågor

### Inriktning:

Stödja övriga handläggare med expertkompetens, Kemilänken (regionalt samarbete), storstadssamarbete, omvärldsbevakning, utbildningar, Kemikalieforum, besvara remisser, besvara frågor från allmänhet mm, uppdatera hemsidan.

Den absoluta *huvuddelen* av tiden är inte tillsyn i meningen att arbetet riktas mot speciella objekt.

**Målsättning:** Tillsynen har som övergripande mål att störningar/omgivningspåverkan genom i första hand utsläpp till luft och bullerstörningar reduceras så långt som möjligt.

För år 2017 innebär detta följande produktionsmål:

1. genom att hantera anmälningar som gäller blästringsarbeten/taktvätt. Föreläggande om försiktighetsmått meddelas för att . Dryga tiotalet ärenden behandlades 2016 och antalet bedöms öka.
2. genom att behandla anmälningsärenden avseende spridning av bekämpningsmedel/förelägga om försiktighetsmått minimera negativ påverkan på omgivningen
3. att hantera remisser, från länsstyrelsen, avseende överlåtelse av "särskilt farliga kemiska produkter".
4. genom information till detaljhandeln om regelverket kring, och kommunens tillsynsansvar för, överlåtelse av sprängämnesprekursorer säkerställa en korrekt hantering av aktuella kemikalier.

### Uppföljning:

1. Åtta sådana ärenden har hanterats under året
  2. Sju ärenden har kommit in, varav fem avser bekämpning av områden inom oljehamnen.
  3. Sju sådana ärenden har behandlats - några genererade av CLP-tillsynen
  4. Information till de inom detaljhandeln som kan tänkas vara berörda skickades ut i början av året. En länsövergripande (MSL samordnade) utbildningsinsats genomfördes i slutet av augusti. Tillsyn/information på plats har skett i samband med höstens CLP-tillsyn
- Nämnden har vidare yttrat sig över ett förslag till ändring av det s.k. RoHS-direktivet.  
Förvaltningen har också yttrat sig över Naturvårdsverkets förslag till vägledning för användning av kemiska bekämpningsmedel.

Den kraftiga avvikelsen när det gäller Ej debiteringsbar tid i tabellen nedan kan förklaras av följande:

CLP tillsynen (Klassificering, märkning och förpackning) som prioriterades särskilt och involverade många medarbetare.

Tillsynen av konstgräs som är ett nytt område.

Tillsynen av sprängämnesprekursorer vars tid förs här.

Tid tenderar att föras som Ej debiteringsbar också eftersom frågor från allmänheten tas upp

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   |                               |                                  | 1400                        | 15                               | 1385                                | 0                     |
| VB   |                               |                                  | 2487                        | 294                              | 770                                 | 1423                  |
| Diff |                               |                                  | 1087                        | 279                              | -615                                | 1423                  |

## Miljöbalken kap 14 Cisterner

### Inriktning:

### Målsättning:

Förebygga att brandfarliga vätskor läcker ut till mark och vattendrag . Cisternanordningar (cistern inklusive rörledningar) ska kontrolleras regelbundet av ett ackrediterat kontrollföretag.

### Nyckelindikatorer:

- 1) Antal cisterner som tagits ur bruk under innevarande år. **Utfall 2017:** 81
- 2) Totalt antal cisterner i drift. Årsmål: Minska från dagens nivåer. **Utfall 2017:** 836

### VB:

Under 2017 har 171 tillsynsärenden startats varav 86 st inom den planerade tillsynen, 81 st avser anmälningar om att cistern tagits ur bruk och 4 st avser nyregistreringar/installation av cistern. Under perioden har det fattats 10 beslut om miljöskaktionsavgift. Under 2017 års tillsyn fortsätter miljöförvaltningen arbetet med att stimulera till ökat antalet urbruksanmälningar genom råd om alternativa uppvärmningskällor till fastighetsägare för att minska oljeanvändningen och därmed minska risken för läckage till mark- och vattenområden. Brevet som miljöförvaltningen skickar för att påminna om den återkommande kontrollen innehåller även information om att Stockholm stad rekommenderar att uppvärmning sker med antingen fjärrvärme eller bergvärme och att man kan ta kontakt med kommunens energi- och klimatrådgivning.

Utförd tillsyn lägre än planerad på grund av sjukskrivning och personal som slutat. Detta har fram för allt påverkat registervården inom området.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2016 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 980                           | 75                               | 410                         | 172                              | 168                                 | 70                    |
| VB   |                               |                                  | 297                         | 204                              | 58                                  | 35                    |
| Diff | -980                          | -75                              | -113                        | 32                               | -110                                | -35                   |

## Miljöbalken kap 14 Köldmedia F-gaser

**Målsättning:** Minska klimatpåverkan till följd av läckage av fluorerade växthusgaser .  
Förbereda digitalisering av register för köldmedieaggregat.

### Nyckelindikatorer:

1) Andel köldmedierapporter av registrerade objekt som inkommit per den 31 mars. Årsmål: 85 %.

**Utfall 2017:** 84 %.

2) Andel köldmedierapporter av registrerade objekt som inkommit elektroniskt via e-tjänst.

Årsmål: 20 %. **Utfall 2017:** 19 %.

### Uppföljning VB:

Påminnelser om att inkomma med köldmedierapport har under året skickats ut i två omgångar, i januari respektive mars, istället för att som tidigare skicka endast en påminnelse. Målet var att öka antalet rapporter som inkommer i tid. Åtgärden ökade dock inte antalet rapporter som kom in i tid. Däremot var andelen rapporter som kom in redan i februari högre än året innan vilket gav ett något jämnare inflöde. Rapporter avseende ca 1800 (84 %) av objekten har lämnats in i tid varav ca 400 (19 %) har inkommit via e-tjänsten. Samtliga inkomna årsrapporter för 2016 har granskats och bekräftelser har skickats till operatörerna .

Den nya svenska förordningen (2016:1128) om fluorerade växthusgaser gäller från och med den 1 januari 2017 och anger bl.a. att den nya gränsen för läckagekontroll är vid en köldmediemängd om minst 5 ton koldioxidekvivalenter, vilket är i överensstämmelse med vad som sedan den 1 januari 2015 redan gäller i Sverige till följd av den nya EU-förordningen som då trädde i kraft. Nya regleringar genom den svenska förordningen är bl.a. att gränsen för inrapportering är vid en sammanlagd köldmediemängd om minst 14 ton koldioxidekvivalenter samt att även mobil utrustning om minst 14 ton koldioxidekvivalenter ska rapportera till kommunen. Eftersom det saknas övergångsbestämmelser i den nya svenska förordningen bedömer Naturvårdsverket, som tillsynsvägläggande myndighet, att det inte är möjligt att påföra miljöstraffavgift för överträdelse av regler om kontroll respektive inrapportering, i vare sig den nya svenska förordningen eller den nya EU-förordningen, år 2016 och tidigare. Under året har därför inga miljöstraffavgifter påförts, vilket innebär en avvikelse från det planerade arbetet.

Ett omfattande registervårdsarbete har utförts för att rensa bort inaktuella köldmedieaggregat och köldmedieanläggningar samt för att flytta händelser och ärenden, där aggregat flyttats, till korrekt köldmedieobjekt. Ytterligare registervårdsarbete pågår inför övergången till Ecos 2.

Under 2017 har 312 nya beslut om årlig tillsynsavgift för köldmedieanläggning fattats. Av dessa gäller 82 ägarbyten och 230 nyregistreringar varav en inte obetydlig del utgör köldmedieanläggningar som tidigare (då de innehållit mindre än 10 kg köldmedia) inte varit

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | - varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|------------------------|
| VP   | 1917                          | 1917                             | 4862                        | 4297                             | 300                                 | 265                    |
| VB   | 2124                          | 2124                             | 4698                        | 4248                             | 400                                 | 50                     |
| Diff | 207                           | 207                              | -164                        | -49                              | 100                                 | -215                   |

## Miljöbalken kap 15 Avfall hälsoskydd

### Målsättning:

Verksamhetsutövare ska ha en effektiv och miljöanpassad avfallshantering där mängden avfall minimeras och andelen avfall som omhändertas genom återanvändning och återvinning ökar.

Under 2017 utförs riktad tillsyn på restauranger som inte har matavfallsinsamling (100 st), riktad tillsyn på butiker avseende uppdelning i olika fraktioner (100 st) och, på uppdrag av Stockholm Vatten AB, information i skolklasser (50 st).

### Nyckelindikatorer:

1) Antal handlagda kompostanmälningar. **Utfall 2017:** 13 stycken

2) Andel inspekterade verksamhetsutövare som fått anmärkning på avfallshanteringen. **Utfall 2017:** 70 %

### VB:

Miljöförvaltningen har bedrivit tillsyn i syfte att fler verksamheter ska sortera ut matavfall, att fler förpackningar lämnas till återvinning och att mängden avfall ska minska. Under perioden har 46 st av 71 st planerade inspektioner genomförts i butiker för att granska uppdelningen i olika fraktioner. Avseende avfallshanteringen på restauranger har 70 st av 96 st planerade inspektioner utförts under perioden. Tillsynen resulterade i uppföljningskrav hos 85% av butikerna och 61% av restaurangerna. Detta innebär att verksamhetsutövarna ska återkoppla till miljöförvaltningen hur de avser att arbeta med framför allt avfallssortering, men i några fall ska de även redovisa hur avfallet tas om hand. Uppföljningen har främst omfattat krav på att redovisa att godkända entreprenörer används, men i flera fall även krav på att införa utsortering av matavfall och/eller förpackningar. Under perioden har samtliga av de 25 st planerade inspektionerna av torghandlare utförts. Tillsynen av torghandlare visar att avfallshanteringen fungerar tillfredställande förutom i något enstaka fall. Utöver den planerade tillsynen har förvaltningen elva pågående ärenden och tre avslutade ärenden gällande klagomål på bristfällig avfallshantering. Två ärenden har startats under året för fastighetsägare och verksamhetsutövare som helt saknar abonnemang för hushållsavfall. Fyra dispensansökningar gällande hushållsavfall har handlagts under året och 13 ansökningar angående kompost har inkommit. Samtliga har hanterats inom sex veckor.

Miljöförvaltningen deltar i MSL:s avfallssamverkan gällande tillsynsprojekt med fokus på avfallshantering i livsmedelsbutiker och restauranger. Syftet med projektet är samla erfarenheter och skapa underlag för samsyn vid tillsyn och bedömningar. Projektet fortsätter även under 2018. Med anledning av den återkommande nedskräpningen i handelsområdet Årsta Partihallar har miljöförvaltningen startat en arbetsgrupp med Trafikkontoret och Exploateringskontoret. Arbetsgruppen och ansvariga handläggare har inom ramen för befintliga resurser vidtagit åtgärder för att försöka komma till rätta med problematiken. Fastighetsägare i området har även bjudits in till möten gällande detta. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har efter begäran från SVOA i en skrivelse redogjort för vad förvaltningen anser vara hushållsavfall respektive verksamhetsavfall gällande ett antal olika avfallsslag. Detta med anledning av att SVOA anser att det saknas en tydlig definition i lagstiftningen och att Naturvårdsverket inte har tagit fram några klara riktlinjer. Miljöförvaltningen har i dialog med SVOA hanterat en stor mängd klagomål på utebliven hämtning med anledning av entreprenörbyte 1 oktober 2017. Klagomål på utebliven hämtning som kommit in till förvaltningen har överlämnats till SVOA för åtgärd. Fortfarande kvarstår problem med utebliven hämtning i flera områden som är över det normala. Informationsinsatser har genomförts i skolor för att öka medvetandegraden samt återvinning av avfall. Totalt har ca 575 skolelever under en timme fått information om källsortering och avfallsminimering. 23 skolklasser (årskurs 1-5) har besökts. Målet för 2017 var att 50 skolklasser skulle informeras om avfallsminimering och källsortering. Eftersom uppdraget från Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) upphörde i juni 2017 så kommer målet inte nås.

På grund av personalbrist (föräldraledighet och personal som slutat) har inte den planerade tillsynen kunnat genomföras enligt plan.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   |                               | 250                              | 1462                        | 595                              | 705                                 | 162                   |
| VB   |                               | 141                              | 1386                        | 478                              | 670                                 | 238                   |
| Diff | 0                             | -109                             | -76                         | -117                             | -35                                 | 76                    |

## Miljöbalken kap 15 Återvinningsstationer

**Målsättning:** Återvinningsstationerna ska möjliggöra återvinning. Olägenheter i form av nedskräpning och buller vid återvinningsstationer ska begränsas.

**Nyckelindikatorer:**

1) Brister (nedskräpning och överfyllnad) som identifieras i tillsynen av ÅVS:er i samband med inspektioner av städ- och tömningsrutiner ska ligga under 5 % . **Utfall 2017:** 34 %

**VB:**

Förpacknings och tidningsinsamlingen AB (FTI) driver Stockholms stads återvinningsstationer. Miljöförvaltningen har tillsynsansvaret över återvinningsstationerna och FTI betalar en fast årlig avgift för tillsynen. Syftet med miljöförvaltningens inspektioner under 2017 har varit att kontrollera renhållningen kring stationerna. Under våren inspekterades 72 återvinningsstationer under fem dagar i följd och under hösten 62 stycken under sex dagar i följd. Totalt genomfördes 731 inspektioner. Urvalet av stationer har tagits fram baserat på statistik om inkomna klagomål gällande renhållning till FTI, tidigare inkomna klagomål gällande renhållning till miljöförvaltningen samt geografisk spridning. Vid inspektionerna kontrollerades om nedskräpning och felaktigt lämnat avfall togs bort inom två dagar. Stationer där samma avfall noterades fler än två dagar i följd fick anmärkning.

Under våren fick 21 stationer totalt 55 anmärkningar. Flest anmärkningar fick stationerna i söderort, där 13 stationer fick 38 stycken anmärkningar. Under hösten blev resultatet likartat, men är ännu inte slutligt sammanställt. En slutlig rapport över årets samtliga inspektioner kommer att sammanställas i en tillsynsrapport.

Trots årlig tillsyn av återvinningsstationerna med återkommande krav på FTI har nedskräpningssituationen inte blivit bättre, snarare sämre.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 250                           | 125                              | 620                         | 500                              | 80                                  | 40                    |
| VB   | 250                           | 134                              | 600                         | 486                              | 74                                  | 40                    |
| Diff | 0                             | 9                                | -20                         | -14                              | -6                                  | 0                     |



## Miljöbalken kap 15 Båtklubbar

### Målsättning:

Båtklubbar ska ha en god egenkontroll avseende bl.a. avfalls- och kemikaliehantering. Tillförsel av giftiga båtbottnfärger till mark och vatten ska upphöra i Mälaren och minska i Östersjön.

### Nyckelindikatorer:

- 1) Andel inspekterade verksamheter som fått anmärkningar efter inspektion. Årsmål: < 20 %. **Utfall 2017: xx**
- 2) Andel inspekterade båtklubbar med riktlinjer för båtbottnfärger. **Utfall 2017: 91 %**
- 3) Andel inspekterade båtklubbar med riktlinjer för hantering av farligt avfall. **Utfall 2017: 52 %**

### VB:

Under året har miljöförvaltningen inspekterat 23 båtklubbar vilket innebär att årsmålet har uppnåtts. Majoriteten av båtklubbarna har en god egenkontroll med bl.a. fullgod avfallshanteringsplan, kärl för flytande farligt avfall under invallning och regler för hur underhållsarbetet ska bedrivas för att minimera spridning och läckage av skrap- och slipdamm till miljön. Vidare har majoriteten av båtklubbarna information till medlemmarna om vilken typ av båtbottnfärger som är tillåtna respektive förbjudna inom klubbens vattenförekomst och en utfasningsplan där det framgår hur många båtar som behöver saneras för att nå målet om att alla båtar ska vara skrovrena till 2020. Enbart en båtklubb erhöll noll anmärkningar efter inspektion och den vanligaste anmärkningen är att båtklubbarna inte informerar om användning av personlig skyddsutrustning.

Miljöförvaltningen har under året deltagit i båtmiljörådet och skrovmålet för att diskutera framtida riktlinjer för båtlivet samt aktivt arbetat fram underlag till Idrottsförvaltningens arbete med nya arrendeavtal och nyttjanderättsavtal. Underlaget består i huvudsak av en mall för vilka miljöregler som ska finnas på en båtklubb samt egenkontrollprogram. Vidare har förvaltningen deltagit i MSL, arrangerat nationella båtmiljökonferensen tillsammans med Transportstyrelsen och BONUS CHANGE samt presenterat XRF-projektet på SMBF:s årliga miljökonferens.

### XRF-projektet

Under hösten har ca 800 båtar mätts inom ramen för förvaltningens XRF-projekt, där båtbottnar mäts med ett röntgenfluorescensinstrument för att kvantifiera metallinnehållet på båtskrovet. Det innebär att närmare 1600 båtar har mätts under 2017 och projektet kommer att fortlöpa under 2018 givet att medel beviljas från centrala medelsreserven. Under våren 2017 mättes 815 båtar och utfallet var att 91 % hade biocider på skrovet och 9 % var skrovrena (metallinnehållet låg under kvantifieringsgränsen), vilket var exakt samma resultat som för 2016 års mätningar. Höstens mätningar som pågår in i december kommer att analyseras först under 2018.

Det finns en stor förfrågan från klubbarna om att få delta i projektet då resultatet ger en stark indikation om vilka metaller som finns på skroven och därmed vilka som behöver sanera sina båtar. Det innebär således att klubben lättare kan motivera varför båtarna behöver saneras och varför det

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   | 52                            | 20                               | 556                         | 156                              | 200                                 | 200                   |
| VB   | 52                            | 23                               | 717                         | 155                              | 140                                 | 422                   |
| Diff | 0                             | 3                                | 161                         | -1                               | -60                                 | 222                   |

## Miljöbalken kap 15 Rivningstillsyn

### Inriktning:

Tillsyn avseende avfall, särskilt farligt avfall, som måste/bör tas om hand på särskilt sätt, vid rivning av fastigheter.

**Målsättning:** Målet för tillsynsaktiviteterna är att öka medvetenheten om kraven på/behovet av avfallssortering. Antalet ärenden styrs utifrån men 30 – 40 nya ärenden har startats årligen de senaste åren.

### Nyckelindikatorer:

1) Andel rivningsärenden där avfallshanteringens redovisas enligt Sveriges Byggindustriers mall (mål 100 %). Utfall 2017:

2) Andel rivningsärenden där (plan)glas sorteras ut. Utfall 2017:

3) Andel rivningsärenden där gips sorteras ut. Utfall 2017:

4) Andel rivningsärenden där CFC-haltigt material sorteras ut. Utfall 2017:

### Uppföljning:

26 nya rivningsärenden har startats. Ett av ärendena, som startade som ett klagomål på buller och damning, har genererat väldigt mycket arbete då byggherren och de boende i fastigheten haft svårt att kommunicera.

Nämnden har yttrat sig över Naturvårdsverkets redovisning av och förslag till förbättrad avfallsstatistik och spårbarhetssystem för farligt avfall och Icke-farligt byggnads- och rivningsavfall.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsynsobjekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   |                              |                                  | 348                         | 198                              | 150                                 | 0                     |
| VB   |                              |                                  | 677                         | 379                              | 226                                 | 72                    |
| Diff |                              |                                  | 329                         | 181                              | 76                                  | 72                    |

## Miljöbalken kap 15 Övrigt arbete med avfall

### Inriktning:

Diverse övrigt arbete avseende avfallsområdet, dvs. farligt avfall, CFC, elektronikavfall, producentansvarsområdet mm. Stödja övriga handläggare med expertkompetens, omvärldsbevakning, utbildningar, besvara remisser, besvara frågor från allmänhet, politiker mm, uppdatera hemsida och annat infomaterial. Deltagande i regionala utvecklingsprojekt som masshantering etc. Huvuddelen av tiden är inte tillsyn i meningen att arbetet riktas mot speciella objekt.

### Målsättning:

Arbetet omfattar dels att bedriva tillsyn riktad mot hantering av avfall som inte är anmälnings- eller tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen och dels att delta i eller initiera projekt som driver utvecklingen framåt eller lyfter aktuella problem. En viktig del är utvecklingsprojekt, på olika nivåer, där exempel som Stocket, regionalt masshanteringsprojekt och projekt kring snöhantering kan nämnas.

Målet är att avfall ska hanteras och omhändertas korrekt. Förutom de direkta miljö- och resurshanteringsaspekterna påverkar avfallshantering, i vid bemärkelse, också ofta dagvatten och därigenom våra vattenförekomster. Området har således en tydlig koppling till arbetet med åtgärdsprogrammen för vatten men även – vid nedskräpning/dumpning – bäring på visionen om en ren och vacker stadsmiljö.

### Uppföljning:

Förfrågningar från allmänhet, den egna samt andra förvaltningar besvaras kontinuerligt. Ärenden som handlar om felaktig hantering av avfall, som dumpning, nedskräpning och nedgrävning hanteras inom området. Förvaltningen försöker genom kontakter med trafik- och exploateringskontoren förbättra avfallssituationen i stadens industriområden.

56 remisser från länsstyrelsen avseende tillstånd till avfallstransport har kommit in under året. Informationsblad kring hantering av schaktmassor, fr.a. riktat till fastighetsägare och entreprenörer, har färdigställts.

Förvaltningens föreläggande mot TÅV (Tidningsåtervinnarna) har återförvisats från mark- och miljödomstolen med motiveringen att då inte tidsperiod angavs var föreläggandet för oprecist. Nytt föreläggande har därför meddelats och även detta har överklagats av bolaget. Förvaltningen har också bedömt att appen Tipptapp, en tjänst där privatpersoner kan få sitt hushållsavfall hämtat, ska betraktas som avfallsmäklare. Föreläggande att redovisa förmedlat farligt avfall och vilka som utför transporterna har därför meddelats. Redovisning har inkommit men bolaget har samtidigt överklagat föreläggandet man anför bl.a. att verksamheten inte kan betraktas som mäklari samt att man i vissa delar inte har möjlighet att faktiskt efterleva föreläggandet. Förvaltningen har yttrat sig över Naturvårdsverkets förslag till vägledning om konstgräsplaner. Tre ärenden som avser utlakning från koppartak behandlas också inom denna bransch.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   |                               |                                  | 1280                        | 22                               | 1258                                | 0                     |
| VB   |                               |                                  | 948                         | 25                               | 612                                 | 311                   |
| Diff |                               |                                  | -332                        | 3                                | -646                                | 311                   |

## Strålskyddslagen Solarier

### InMålsättning:

Minska smittspridning och uppkomst av hudcancer orsakat av solarieanvändning. Fokus i tillsynen är att kontrollera hygienrutiner och att godkända rör används.

Under 2017 ska följande uppnås inom tillsynen:

1. Handläggning av nyanmälningar.
2. Inspektion av ca 25 solarier inom riktad tillsyn.

### Nyckelindikatorer:

1) Andel inspekterade solarier med godkända rör i samtliga solariesängar. Årsmål: 100%. **Utfall 2017:** 48 %.

### Uppföljning VB:

#### 1) Handläggning av anmälningar

Totalt har det inkommit 10 nyanmälningar om solarieverksamhet. Majoriteten (9 st) av dessa har inkommit efter uppmaning från miljöförvaltningen i samband med den riktade tillsyn som utfördes under våren. En anmälan avsåg nystart av solarieverksamhet och handlades enligt rutin med inspektionsbesök där egenkontroll och solarier granskades.

#### 2) Riktad tillsyn

Totalt har 26 solarieverksamheter (både bemannade och obemannade) inspekterats inom den riktade tillsynen och i det ingår uppföljning av tre tillsynsärenden från 2015, bl.a. i två ärenden där verksamhetsutövaren tidigare förelagts med förbud. Båda dessa verksamheter har nu inkommit med redovisning om att de tagit bort sina solarier. I och med årets tillsyn har nu alla obemannade solarier som förvaltningen känner till (totalt 36 st) fått tillsynsbesök sedan 2015. Av de 23 nya solarieverksamheter som inspekterades under våren fick 18 st. (78 %) anmärkningar som krävde uppföljning. De vanligaste bristerna var att det var möjligt att sola längre än 15 minuter och att rörskylt eller exponeringsschema saknades. Redovisning av att åtgärder vidtagits har inkommit i 12 ärenden, medan handläggning fortfarande pågår i 5 ärenden. En verksamhet förelades med förbud, eftersom solariet var för gammalt. I det ärendet har verksamheten nu redovisat att de tagit bort solariet. Resultatet av utförda inspektioner visar att tillsynsbehovet är stort.

#### 3) Nyckelindikator

Fullständig redovisning har inte inkommit i två tillsynsärenden och inspektion är ännu inte utförd i ett anmälningsärende så i dagsläget är andelen inspekterade solarier med godkända rör i samtliga solariesängar 48 % (10 av 21).

#### 4) Övrigt

Under perioden har en remiss, gällande förslag till föreskrifter om kosmetiska exponeringar och kosmetiska solarier samt föreskrifter om kontrollköp, från Strålsäkerhetsmyndigheten besvarats.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   |                               | 25                               | 390                         | 200                              | 100                                 | 90                    |
| VB   | 62                            | 26                               | 219                         | 129                              | 60                                  | 30                    |
| Diff | 62                            | 1                                | -171                        | -71                              | -40                                 | -60                   |

## Smittskyddslagen Legionella

### Målsättning:

Förhindra smittspridning och att stödja Folkhälsomyndigheten vid konstaterad smittförekomst. Fokus ligger på att utreda källan till smittan. Cirka 3-5 fall utreds årligen.

### Nyckelindikatorer:

Inte aktuellt

### Uppföljning VB:

Under året har 14 fall av legionella utretts. Från mitten av juli till slutet av september 2017 inkom sex fall av legionella i norrort. Provtagning skedde i patienternas bostäder och i fyra av fallen hittades legionella i fastigheternas vattensystem, men typen av legionella i vattenproverna matchade inte patientproverna. Fastighetsägarna har i samtliga fall förelagts att låta sanera sina vattensystem för att inte riskera att någon annan boende insjuknar. Två av legionellafallen inträffade i en grannkommun och i slutet av augusti kunde en mer detaljerad analys utföras som visade att dessa två patientprover var identiska. I och med det och eftersom övriga patientprover och vattenprover inte stämde överens, började man misstänka att det kunde finnas en gemensam smittkälla någon annanstans i miljön. Sedan mitten av augusti har utredning pågått avseende tänkbara källor. Smittskyddsenheten genomförde intervjuer med patienter och anhöriga men kunde inte finna några gemensamma nämnare för alla som insjuknat. Smittkällan skulle kunna vara i form av en källa som kan sprida bakterien långa sträckor med luften vilket tyder på att källan skulle kunna vara ett kyltorn. Kyltorn ger en vattendimma som vid viss väderlek kan blåsa iväg flera kilometer.

Ett stort hinder i utredningen har varit att förvaltningen saknar kännedom om vilka kyltorn som finns i området eftersom de inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga. Det enda kända kyltornet tillhör Fortum fjärrkyla. På uppmaning redovisade Fortum fjärrkyla sin senaste provtagning från den 11 augusti 2017 då ingen legionella påvisades i deras kyltorn. Kontakt har tagits med olika konsulter i branschen, vilket lett till tips om kyltorn tillhörande IBM, kontaktades och redovisade sin senaste provtagning den 29 augusti 2017. Vattenproverna var negativa med avseende på legionella. Fastighetsägarna/verksamhetsutövarna till de ca 100 köldmedieobjekt som finns i området kontaktades per telefon, eftersom det är möjligt att de har kyltorn. Samtalen ledde slutligen till tips om ytterligare två fastigheter med kyltorn i Kista. Provtagning skedde den 3 oktober 2017 av två kyltorn hörande till en utrymd fastighet i Kista där egenkontroll/provtagning av kyltornet inte skett sedan mars, men eftersom kyltornen även servar grannfastigheten har de fortsatt att automatiskt starta vid en viss utetemperatur. Laboratoriet meddelade den 9 oktober 2017 att vattenproverna var positiva. En helgenomsekvensering av vattenproverna visade att legionellan till 99,41 % var identisk med de fyra patientprover där samma analys varit möjlig, vilket gör att detta sannolikt varit smittkällan. Kyltornen stängdes av direkt och har sanerats.

För att säkerställa att rätt smittkälla påträffats har förvaltningen tagit vattenprover i de andra tre kända fastigheterna i området med kyltorn. Provtagningen visade att IBM och Fortum fortfarande inte hade någon legionella, men tre av fyra kyltorn på den sist påträffade fastigheten hade positiva vattenprover. Analys av serogrupp och serotyp pågår för närvarande.

För de övriga åtta fallen, konstaterades legionella i bostaden i två fall, i fyra fall var proverna negativa, ett provsvar var osäkert och ett är inte färdiganalyserat.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   |                               |                                  | 98                          | 23                               | 55                                  | 20                    |
| VB   |                               |                                  | 233                         | 156                              | 55                                  | 22                    |
| Diff | 0                             | 0                                | 135                         | 133                              | 0                                   | 2                     |

## Lagen om internationella hot mot människors hälsa Karantän och sanering

### Målsättning:

Förebygga införsel av objektburen smitta i landet via anländande fartyg i internationell trafik.

Saneringsintyg utfärdas enligt lag (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa.

### Nyckelindikatorer:

1) Andel saneringsintyg, utan anmärkning på fartyget, som utfärdas. Årsmål: 100 %. **Utfall 2017:** 100 %.

### Uppföljning VB:

Under året har 14 saneringsintyg utfärdats, alla utan anmärkning.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg.<br>tillsyns-<br>objekt<br>2017 | Varav<br>antal med<br>planerad<br>tillsyn | Totalt<br>antal<br>timmar<br>tillsyn | -varav<br>direkt<br>debiterbara<br>timmar | - varav<br>indirekt<br>debiterbara<br>timmar | -varav ej<br>debiterba<br>ra |
|------|-----------------------------------------|-------------------------------------------|--------------------------------------|-------------------------------------------|----------------------------------------------|------------------------------|
| VP   |                                         | 10                                        | 230                                  | 30                                        | 50                                           | 150                          |
| VB   |                                         | 14                                        | 114                                  | 62                                        | 52                                           |                              |
| Diff | 0                                       | 4                                         | -116                                 | 32                                        | 2                                            | -150                         |

## Tobakslagen

### Målsättning:

Förebygga passiv rökning vid restaurangbesök. Handlägga klagomål gällande rökning på offentliga lokaler inomhus dit allmänheten har tillträde.

### Nyckelindikatorer:

Inte aktuellt

### Uppföljning VB

Tobakstillsynen är sedan 2016 nedprioriterad och går i huvudsak ut på att handlägga inkommande klagomål och tips från medborgare. Ingen riktad tillsyn har bedrivits under 2017 och det har inte heller initierats några tobaksärenden genom klagomål. Sammantaget finns det inte några pågående ärenden inom ramen för tobakstillsynen.

Länsstyrelsen har under våren 2017 utövat tillsyn över miljöförvaltningens tobakstillsyn, såväl avseende rökning på restauranger och offentliga lokaler dit allmänheten har tillträde som rökning på skolgårdar. I sin tillsynsrapport har länsstyrelsen riktat allvarlig kritik mot nämndens nedprioriterade tillsyn. En utökning av tobakstillsynen planeras därför inför 2018. Det är inte möjligt att finansiera tobakstillsyn genom avgifter.

### Uppföljning av timmar och tillsynsobjekt

|      | Ant reg. tillsyns-objekt 2017 | Varav antal med planerad tillsyn | Totalt antal timmar tillsyn | -varav direkt debiterbara timmar | - varav indirekt debiterbara timmar | -varav ej debiterbara |
|------|-------------------------------|----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| VP   |                               | 0                                | 20                          | 0                                | 20                                  | 0                     |
| VB   | 0                             | 0                                | 20                          | 0                                | 20                                  | 0                     |
| Diff | 0                             | 0                                | 0                           | 0                                | 0                                   | 0                     |

## **Sprängämnesperkursorer**

### **Målsättning:**

Regerverk för produkter som innehåller vissa kemiska ämnen. Dessa ämnen kallas i sammanhanget för sprängämnesprekursorer och syftet med reglerna är att minska möjligheterna till tillverkning av hemgjorda sprängämnen. Målsättningen är att genom information om och tillsyn över reglernas efterlevnad i detaljhandeln säkerställa att reglerna följs.

Tillsynen samordnas med tillsyn över särskilt farliga kemiska produkter och märkningsbestämmelser för kemiska produkter (se kap 14)

### **Nyckelindikatorer:**

Inte aktuellt

### **Uppföljning:**

Information till de inom detaljhandeln som kan tänkas vara berörda har skickats ut i början av året. En länsövergripande (MSL-samordnad) utbildningsinsats genomfördes i slutet av augusti. Tillsyn/information på plats har skett i samband med den CLP-illsyn som bedrivits under hösten. Ca 30 butiker besöktes (totalt besöktes 50 i CLP). Förvaltningen har inte någon butik som säljer de tre kemikalier som kräver att privatpersoner kan uppvisa tillstånd från MSB (väteperoxid > 12%, nitrometan > 30%, salpetersyra >3%). En del butiker har sålt dessa kemikalier, men i lägre halter. Syftet med tillsynen har framför allt varit att uppmärksamma butikerna på problemet och det har fungerat utmärkt med mycket motiverade verksamheter.